Monthly Publication.

Matice Česko-Americká.

Svazek II. Sešit 1.

Historie Spojených Států Amerických.

MILWAUKEE, WIS.
Tiskem a nákladem Ant. Nováka.
801 Winnebago Street.
1878.

PROSPEKT.

VDĚČNÉ uznávajíc přízeň ctěného obecenstva česko-amerického při rozšiřování naším nákladem dosud vydaných spisů, počínáme nový podnik literární a doufáme, že i tentokráte se zdarem se potkáme a knihy ve sbírce "Matice Česko-Americké" vydané putovati budou po všech rodinách českých v Americe, budou šířiti osvětu, buditi chuť a lásku ku čtení vlasteneckému a vůbec ku čtení knih dobrých a Čechům americkým užitečných, a takto nemálo přispějí ku vzdělání a povznešení blahobytu krajanův našich.

Těžká jest úloha, jíž na sebe beřeme — neb víme z minulosti jaké obtíže nás očekávají a jaké překážky budeme museti překonati. Však nežádáme ničehož v těchto zlých a pro život literarní přímo umorných dobách, než probuditi mezi rodáky našimi větší lásku k literatuře česko-americké, bychom se jednou doby písemnictví českému v Americe příznivější dočkati mohli.

"Matice Česko-Americká" bude přinášeti knihy pro krajany naše v Americe užitečné a stálou snahou naší bude sbírku tuto zvelebovati, by vždy vyšší dokonalosti dosahovala a stala se nezbytnou potřebou každé domácnosti česko-americké. Knihy budou střídavě obsahu zábavně poučného, historického, přírodovědeckého a filosofického, a budou tak vydány, by se každá o sobě svázati mohla. Kde uznáme za prospěšné, přidáme vyobrazení a abychom poskytli přátelům našim vždy rozmanitý výběr čtení, budeme vydávati současně vždy dvě knihy různého obsahu, totiž střídavě jeden sešit od každé.

(*Viz zadní stranu obálky.*)

G. Washington

HISTORIE
SPOJENÝCH STÁTŮ
SEVERO-AMERICKÝCH.

SEPSAL

LADIMÍR KLÁCEL.

MATICE

ČESKO-AMERICKÉ

DÍL II

MILWAUKEE, WIS.

Tiskem a nákladem Antonína Nováka.

1878.

I.

Kořeny evropské.

HISTORIA, řecké slovo, znamená povídání neb vykládání jistých dějů. Kdo se tohoto slova drží, hledí více k tomu, jak se ty zběhy povídají, v jaké barvě se ty děje povídači předmítají. My vidíme jen barvy, totiž odrážené světlo, ne jak jest samo v sobě. Tak vlastně nepoznáváme děje o sobě, nýbrž jak jen zajímají. Vykládač, dějepisec jest zrcadlo, v němž se obrážejí děje, a víme jak rozličná zrcadla rozličně ukazují ano i zpotvořuji tváře, a že hotovitel zrcadla umělostí svou optickou má to na vůli, učiniti tak neb jinak, a že tedy jest velmi mnoho optických klamů v dějepisech. Proto chtíce slyšet dílo historické, tažte se historika, na jaké straně politické stojí, k jaké církvi náleží, který národ má za přednější — a když on odpoví: "Já chci v sobě osvojiti člověka, jenž nemá přijmění žádného a dle schopnosti svého nemýlenství chci vykládati vývoj člověka, to jest kam až dozrál v jistých okolnostech, tu buďte jistí, že Vám chci vykládati vývoj člověka, to jest kam až dozrál v jisté zemi, v jistém čase, z jistého národu, v jistých okolnostech, tu buďte jistí, že Vám chci podati vývoj ducha z přírody; či děje člověka snažícího přijíti k sobě." Takový nezakládá si na odkrytí pramenů ku poznání dějů — to přeje jiným, on nezamýšlí ty všecky různobarevné příběhy pyramidálně sestaviti uměle, on jen na odkrytých pověstech hledá tu červenou skrze všechny propletenou nitku, jenž dosvědčuje, že náleží do dílny ducha. On naslouchá všem pramenům, aby slyšel, kde hučí pod kůrou zemskou voda.

2. Z čeho jsou kosti lidské osoby? Z vápna a fosforu. Tak tedy vápnem a fosforem byl počat člověk. Co jest krev a žily jeho? Jsouť to proudy vody nesoucích rozpuštěné potravy. Míza stoupá zhůru, dolu po celém těle — to jest stupeň vývoje byliny.

3. Dálší třetí stupeň jest život zvířecí. Příroda stala se se duší a všecko předešlé slouží duši.

4. Duše jest život již uvědomující se Dokonalé svědomí a tím svoboda jest duch. Ale tento stupeň v celku jen bezpochybně předvídáme. Není žádný národ ještě osvojen, nepřišel na stupeň člověka již zduchovnělého, ano nepřišel k tomu, że národ má pominouti v člověčenstvu. Člověčenstvo — to prorokuje duch — bude kdys jedna obec, a ta bude vesměrná soustava vzájemné pilnosti pomahající k vývoji všech umů v člověčenstvu spásu očekávajících.

5. Dobrému oku jest již temně viditelná cesta k tomuto cíli, a ta vede z Europy přes atlantický ocean a nejznamenitější štace jest Severní Amerika — a zde jest již narozen Svojan, ale trpká naň ještě čeká škola.

6. Již jest za Mississippi slunce náděje — již západ stal se východem. Z Kalifornie svítá v Japan — a tak dále vždy od východu jde vývoj člověka. Kdo opováží se říci, že toto kolo se poprve otáčí? Że nestalo se již tisíckráte a nestane se tisíckráte, že šel člověk kolem celé Země nesa a rozdávaje od východu k západu semena kvítek vývoje svého vždy dál stíraje kal předsudků prvších stupňů? Jako veliká potopa, nebo jako velký požár prerií a dalekých lesů jde objevující se člověk a stopu jeho poznává kolikero pokolení. Tato cesta jeho poznávána neb tušena jest historie. Člověk ale či vývoj jeho není doprovázen vším lidstvem. Přemnozí nevykračují, přemnozí ustáli, přemnozí libují si kde jsou — ano chválíce spozdilost svou a nevidouce než jak jim slepí vůdci ukazují, lají těm, ješto ku předu pobízejí.

7. Takový lid umu ustálého jsou Indiáni v Americe. Chtice dle dobré vůle vypsati vývoj Jednoty Spojených Států v Severní Americe, museli by jsme považiti za neslušnou hrdost, nepovšimnouti si jich. My se netážeme: "Odkud přišli?" Na odpovědi této otázky zakláda i si ti, ješto lpí na tom předsudku, že od jedněch rodičů pocházejí pokolení lidské, a že tyto prarodiče nebyli zplozeni a neprošli všecky stupně v přírodě, nýbrž byli z hlíny utvářeni od židovského Hospodina a to že bylo v Asii — a tak z Asie musí vycházeti všechen lid, tedy i Indiáni museli odtamtud přijíti. Jest ale již rozum spitatelů Země, přírody tak daleko, že se mu neprotiví vyznati, že když mohl v Asii zjeviti se člověk žlutý za Hymalajem a bílý na jížni straně Hymalajského pohoří, tož mohl v Africe cestou Gorilly tak zjeviti se lid černý, jako v Asii cestou orang-utanga lid bílý a cestou chimpanse jiný a jiný, a mnoho cest již neznáme, neb pominuly. V Americe jest lid červenohnědý tu rodilý, jejž dle sebeklamu COLUMBA jmenují Indiánem.

Jest mnoho kmenů na rozličných stupních vývoje, ale učenci nemohou předc rozeznati v nich rozličné plémě; leč ty Eskymáky. Řeč jest veliké svědectví příbuznosti, a řeč všech rudochů má podobný rys. Co do lebotvaru, nalezá se velká rozličnost, ale ta jest u všech plemen, a mnoho dá se poznati, co dilo lidské a ne samorostlost. Barva jest též rozličná, rudost jest buď více jasná neb tmavá — jsou takoví, jako v Europě Vlaši, a někteří až k Černochům se blíží. Lebka jest obyčejně čtverhraná, vzadu více plochá, na vrcholu vztýčená, čelo jest nízké ustupující, čelišť silná, kost tváří význačná, nos široký ale vystupující, často ohnutý, brvy nad okem velmi husté, oči temné, hluboké a něco hloub, vlas dlouhý, nekadeřavý, vousy netrpí, kůže jest tenčí a měkší než u bělochů. Uhel obličeje jest as 5° menší než v průměru u Europana. Muži jsou prostřední výšky, spíše větší

než menší, štíhlí. Některý kmen jest obrovský, k. p. Patagoni, Karaibi. Ženy jsou menší a málo jest pěkných. Divocí nejsou, jako bývali ti ostrováci v Tichém moři a j., ale ku zvedeným také ještě nenáležejí. Zdá se, že um jejich ustál neb že v nepříznivých okolnostech ještě více zpátky padl, neb jest dosti svědectví, že byl pokročilejší a že na něm jest schopiti se a jíti ku předu, jako mnozí z nich již jdou.

8. Nepotřebné jest uváděti jmena těch kmenů indiánských, ješto nejdouce ku předu, jsou jen závadou pravého pokroku, a tedy nelze je považovati za živle vývoje Spojených Států, leč jen tak, jako že odpor vůbec pohaní činnost. Mexikáni a Peruáni byli již na chodničku ku nalezení člověka v sobě, když byla nalezena Amerika — ale jiní nebyli, zdá se, ani výše ani níž než-li jsou podnes, a tak snad zasluhují jmeno "ustalý um." V Severní Americe bylo mnoho malých kmenů, ješto často klonili se jako k jednotě, ale ne dlouho. Indián jest hrdý — tak že jen panovati chce, a proto že každý jest takový — jednota není možná ani ustálenost. Kmen, to jest příbuzenstvo vystavělo si ze spletených větví boudy a kožmi a rohožkami si je vystrojili a koly tu vísku obehnali aneb do bahna, jezera na koly postavili. Každá ves měla svého hlaváče, ale nebývala to nějaka vláda, nýbrž vojvodství. Vážnost takového vojvody zakládala se na jeho udatnosti, výmluvnosti a odvážlivosti, ale ne na nějakem zákoně. Jako všudy velmožní byli kněži, neb jak bychom je pojmenovali, oni jim říkali "Pow-Wows" a později "Medicin Men" po anglicku. Oni věřili na Dobrého a Zlého Ducha a na kouzla, duše měli dvě — jedna ostává po smrti při těle, a té se nosívají jídla na hrob, druhá vcházi ve věčné blahé loviště. Kde kladou mrtvého do rakvi, nepřibíjejí víko, aby duše mohla volně vyjíti. Indiáni mají ve veliké úctě hřbitovy své a nemají nad stálé při pochování obřady a snad nemají vůbec víru soustavenou jako byla v Mex-

xiku a Peru. Zde bylo slunce obrazem Nejvyššího Dobrého Ducha. Ti Medicin-men byli a jsou vůbec ti kouzelníci a tlumočníci bohů a duchů, alé provozují lékařství, sázejí baňky, pouštějí žílou, obvazují rány a t. d. Vzájemnost mezi sebou nemají — leč ukrutné války, šípy, oblouky, kopí, palice, sekery — později pak od Europanů naučili se užívati pušek a nožů. Války jsou ukrutné, vítěz skalpuje poraženého, totiž ukrutnou obratností odřízne a odtrhne lebkovou kůži s vlasy, ale i nejbolestnějšími mukami umoří. Mučený ale tím vzdoruje vítězi, že se nepodává vítězi, ale snáší jako na posměch vítězi. Tomu ale učí se od mládí a otůpují se, tak že nezřídka mučedlník takový v nevyslovných bolestech zpívá si svojí umrlčí a tupí mučitele. To jest osvojenost, to jest nemýlenství — hrdosti! Kýž by to byla osvojenost ducha! Bezkonečná mstivost a vzdorovitost jest ukázalost hrdosti. Když kdo byl zabit, příbuzní provozují mstivost aždo poslední kapky krve vinníka. Rozumí se samo sebou, že ženské pohlavy bylo považováno za daleko nížší, ale nechává se ženě vláda ve " Wigwamu " (boudě). Svadby nemají ani jest děvče tázáno, chce-li žíti s tím a tím mužem. Ten učiní dar otci a děvče jest vdané. Tak snadno i muž vyžene ženu. Muž měj si více žen, ale ženu nevěrnou smí smrtí potrestati. Žena musí všecko dělat, muž jen dělá nádoby z hlíny — dýmky a p.

Nejsou ani příliš plodni ani nedosahují vysokého stáří, proto neplemení se, a to jest důležité pro Jednotu Spojených Obcí. Jinač jest v Jižní Americe, kde plémě španielské jest promíchané s indiánským.

Úřední zpráva komisara Parkera udává počet Indiánů na 378.547 hlav (z roku 1870), a z těch má

Alaska 75.000, Indian Territorium 54.158, Arizona 36.777, Dakota 23.803, California 21.297, Nové Mexiko 19.397, Montana 17.703, Nevada 15.000, Washington Ter-

ritory 15.808, Utah 12.800, Oregon 10.775. Wisconsin 9.811, Kansas 9.324, Michigan 8.149, Colorado 7.300, Nebraska 6.483, Minnesota 6.450, Idaho 6.168, New York 4.991. Wyoming 2.500, Severní Karolina 2.000, Texas a Florida 500, Indiana 400, Iowa 212. Bojovníků (bez Alasky) jest prý asi 50.000. Ale ve válce musí přičísti se 25.000 žen, které tak ukrutně válčí, jako muži. Ale malá část v Jednotě jest ještě nepřátelská. Tito jsou: Černonozi, Picguas, Bloods v Montaně, část Sioux v Dakotě, na jihu Cheynni, Arrapahoes, Kiowas, Comanches a Apachové. V Indian Territory Cherokes 14.000, Creekové 12.500, Chickasaws 4.500 — již vycházejí z platnosti. Jak rychle ubývá Indiánů lze posouditi z toho, že z těch dříve mocných Winnebagoes jest nyní ve Wisconsinu pouze 1.000, v Minnesotě 150 a v Nebrasce 1.343. Seminolů jest asi 2.600. Census Unie udával v roku 1870 Indiánů na 25.731 — a v roku 1860 na 44.021.

Jestě ale jest Indiánů v britické Americe 155.000, v Střední Americe 6.000, v Brasilii 500.000. ve francouzské Guyaně 1.770, v holandské 1.000, v britické 7.000, Venezuela má 52.400, Nová Granada 126.000, Ecuador 200.000, Chili 10.000, Argentina 40.000, Peru 4000.000, Bolivia 245.000, Patagonie 30.000 — dohromady asi 1,774.170.

Nářečí indiánských se čítá asi 400.

9. Řekové, první Herodot, nazývali lid, který nenáležel k Rekům a Římanům v západní i severní Europě, *Kelty*. Nyní se ještě tak jmenuje lid ve francouzské Bretanii, v horním Skotsku, Wales, na ostrově Man, v Irsku, jenž svou původní řeč podržel. Zpytatelé jazyků mají za zbytky Keltů či Celtů větvé indogermanského národu. Tyrští plavci na ty ostrovy docházeli pro cýn, a tu ti Briti nebyli prý zvedenější než jsou ještě mnozí ostrované v Tichém moři.

Asi v roku 54 — 55 římský Napoleon Julius Cæsar dobyl tu Britanii. Latina vplítala se v keltické řeči, ale neničila je.

10. Po úpadku kolosa římského vůdcové osvojených národů, ALARICH, THEODORICH, CHLODVIK, ALBOIN byli křestané. Ale *Sasové,* ješto byli vtrhli asi roku 449 do Britanie z Polabí, čítají se k čeledi germanské. Sousedé jejich byli na úzkém ostrově *Jutland-Angli;* porazili Pikty a Skoty; a když pak Britové samozvancům počali odporovati, nastaly koliko leté boje Sasů, Anglů; Jutů ze Skandinavie vždy přibývalo do Britanie, až konečně stali se pány nad Brity a ukrutně plenili a vraždili. Briti utekli se do hornatých krajin Cornwalských a Waleských.

11. I lid čeledí slovanské *Weleti* došel do Britanie — jelikož tam dle svědectví MACAULAY ve Wessex a Mercia vedle chrámků Wodana byl i chrámek Černoboga.

12. Britové byli již dávno dle jmena křestané, ale Anglosasové spálili jim kostely a kněze pobyli.

13. Roku 598 přijal král kentský ETHELBERT víru křestanskou a dle jeho příkladu učinilo i mnoho poddaných.

14. V devátém století stalo se poslední velké vetření do Brito-Anglo-Saska. Dánsko a Skandinavie po mnohý věk vysílalo mnoho námořních loupežníků, ješto vyznamenávali se odvážlivosti, divokou zůřivostí a nenávistí křestanův. Anglie trpěla tím nejvíce. Jak byli Sasové křivdili proti Keltům, takové nápady činili nyní *Dani* na ně. Velké osady takových lupičů z baltického moře povstávali na východním pobřeží a plížili se dál a dále a sahali po celé zemi. Po šest pokolení rvali se tito dva teutonští kmenové příbuzní o nadvládu.

Brzo byl ten, brzo druhý na vrchu — historie těch dnů hlásá pustošení, vzájemné ukrutnosti, ničení měst. Konečně ustal Sever vysílali muže své — northmen na lupičtví, a nával se menšil a kmenové ti počali smiřovati se. Dáni přistoupili ku křestanství a tím odčiněna nenávist. Řeči jejich splynuly.

15. Normanové byli výtečný národ. Lodě jejich byly dlouho hrůzou pobřeží průlývu mezi Francouzskem a Anglickem. Konečně postoupil jim francouzský král kus země na moři, již oni nazvali Normandii a založili mocnou říši. Zde rychle, aniž by odložili smělost a statečnost svou, přivlastnili sobě vzdělanost lidu franckého, staly se křestany, přijali též jazyk francouzký, jehož podstatou jest latina. Sláva výtečnosti jejich po všech zemích ozývala se. Jeden rytíř normanský rozptýlil Kelty v irském Connaught, jiný založil království Obou Sicilií. Třetí byl hvězdou v prvním křížáckem tažení, a TANERED byl slaven co nejvýtečnější, nejstatečnější dobývatel hrobu svatého.

16. Roku 1066 ploulo 60.000 bojovníků leskle oděných na 300 lodích přes kanal a při stáli u Hastings v Susex. Postavil se HAROLD proti Normanům, jež vedl VILEM "CONQUEROR" a osud rozhodl pro něho vítězství. Tito francoužští Normanové dobyli Irsko a podrobili Skotsko. Asia a Europa byli takřka oslepeni skvělostí slávy jejich. Ale ti králové až do čtvrtého pokolení po VILEMOVI nebyli ještě Angličané, rozeni byli ve Francouzsku, trávili větší díl života svého ve Francouzsku.

17. Ačkoliv byla veliká moc vladařů v Anglii, přece byla ohraděna třemi ústavnými pravidly a tak starými, že nelze udati, kdy počali působiti — a tak byly vývoje schopné, že nynější politická osvojenost jest rukovět jejich. Osobní svoboda jest čest Angličana.

Král nemohl vydati žádný zákon bez přisvědčení svého parlamentu.

Král nemohl bez takového přivolení vypsati žádné daně.

Král byl povinen zprávu země vykonávati dle zákonu země, a když by se stalo naopak, jeho rádci a jednateli museli odpovídati za to.

Ovšem že již před 500 lety toto smýšlení bylo probuzeno,

ale upírati nelze, že vždy nebylo v skutek uváděno a vyloupnuto všecko, co v něm takřka nevědomě leželo. Inu tak jest všudy, že život předchází poznání a vyslovení. Dříve bylo a jest mluvení než jest mluvnice, dříve zpěv než noty, kde byla schopnost zpěvní, a dříve bývá svoboda než paragrafy kde jest sebecit politický.

18. Zdá se býti znamenité trhnutí voje ku předu na dráze vývoje, to splynutí mnohých řečí v angličině, a v tom splynutí zachování viditelných kořenů a přece utváření se v jazyk osobní. Jest pozorovati, že všichni ti, ješto zde splynuli, byli plavci, ti Briti, Kelti, Gali, Dáni, Normani, a ti vyhodivše ballast z jazyků svých a učinili jej snadnější, ovšem že na ujmu ladnosti a libeznosti. Oni odhodili formy či sklanky na konci a na počátku, a tím nic jim nepřekáží připojovati cizá slova dle libosti.

a.) Jak pohodlný jest ten saský genitiv, či znamení odvislosti to přivěsené *s*. Manstreue.

b.) Pořádek slov jest zcela logický, či zákonům rozumu přiměřený, odtud každému rozumnému přirozený, kdo? co? kdy? kde? jak?

c.) Pohlaví slov bývá v mnohých jazycích směšné; k. p. v německém není žena ženského pohlaví, jest zboží, das Weib — Mannsbild, Weibsbild, *die* Sonne.

V Angličině jest i ve slově mužského pohlaví, co jest v přírodě tak též ženského pohlaví, a co není živé — aniž se chce vyznačit zvláštní síla, působivost, jest bezpohlavní; k. p. death lies in wait, *he's* at the door— smrt jest přede dveřmi— slunce jest muž — "love" láska jest mužský.

d) Co jest v řeckém, latinském, slovanském jazyku těch koncovek slov pro každý poměr — chlap muž, slovo, matka, země, dítě, paní — všecko se jináč sklání a to pro živé jinač, a jinač pro neživé — v angličině předkládá se to *of* — a dále slovo jest bez změny. Předložky musí tu službu našich kon-

.covek zastati — a my těch předložek též musíme míti — nač dvojiti nesnázi.

e.) Velikou nelibost působí, když nějaký jazyk kazí původní tvar cizého slova a jest znamení, žeje ruší, mrzačí zpozdilost neb samolibost hrdá; k. p. latinského básníka Virgilius zmrzačili na *Werrdšell*, to jest příšliš. Potom ovšem není předvídati konec.

f.) Rys či osnova angličiny jest germanská, ale útek jest rozličný; k. p. I have — ich habe, thou hast — du hast. he — she has a v písmě hath — er, sie hat.

I have had — ich habe gehabt:

I am — já jsem — ich bin.

I have been — ich bin (gewesen).

I can — ich kann, thou canst — du kannst.

I love — ich liebe, thou lovest — he loves.

I loved — ich liebte.

I have loved — ich habe geliebt.

I make — ich mache. I do — ich thue. —

I bringe — bringe, brought — ich brachte.

I mean — ich meine, I meant — ich meinte.

I ride — reite, ridden — geritten.

Ty již bylo by škoda místa uvádět příkladů, jichž jest na tisíce.

19. Ukážeme nyní pestrost angličiny, to jest složitost čipři osobnění slov rozličných jazyků. Kdo se domnívá, že každý jazyk má míti jen všecko z vlastních kořenů rostlé, jmenuje se *Purist—purismus* jest to snážení vypleti cizá slova. To jest dle našeho domýšlení se zpozdilost. Náš věk již hledí ku jednocení po předlouhém různění. Zdá se, že ti národové, ješto hájí příliš svou jinakost a na té rozdílnosti si zakladají jsouce nevelcí, pominou nejdříve. Připojtež se k vašímu osobně — a ochrániti se; k. p. Čech, Polák, když nevtělí se k Rusku, nebude z nich nic; ale oni přivětivše se nezanik-

nou, nýbrž přispějí k vývoji Slovanského umu v člověčenstu.

20. Projděme prohlášeni osvojenosti:

Declaration lat. declaratio, *of* jest anglo-saské, *independence* lat. independentia — neodvislost, *in* lat. in, *Congress* lat. congressus, *July* lat. Julius, *fourth* anglosaské -- počty vůbec, *a* anglo-saské, *by* anglo saské, *the* anglo saské, *Representatives* lat. repræsentare, *united* lat. unitus, *human* lat. humanus, *events* lat. eventus, *it* germ. (lat. *id*), *becomes* germ , *states* lat. status, *assembled* francouzské.

When germ., *course* lat. cursus, *necessary* lat. necessurius, *one* ger., *people* lat. populus, *to* germ., *dissolve* lat. dissolvo, *political* řecké (smýšlení o řízeni obce), *bands* germ. *which* germ., *have* germ., *connected* lat. connecto, *them* ger., *with* germ., *another* franc., *and* germ., *assume* lat. assumo, *among* germ., *powers* franc. povoir, *earth* germ , *seperate* lat. seperatus, *equal* lat. equalis, *station* lat. station, *laws* franc. lois, lat. lex, legis, *nature* lat. natura, *God* germ., *entitle* lat. titulus, *decent* lat. decens-tis, *respect* lat. respectus, *opinion* lat. oponio, *mankind* germ., *requires* lat. requiro, *causes* lat. causa, *impel* lat. impello, *seperation* lat. seperatio.

We germ., *hold* germ., *these* germ., *be* germ., *self* germ., *evident* lat., *that* germ., *all* germ., *men* germ., *are* germ., *created* lat. creatus, *they* germ., *endowed* franc. a to z lat. *dos*, *Creator* lat. creator, *certain* lat certus, *unalienable* lat. unalienabilis, *rights* lat. rectus, rego — Recht, *among* germ., *life* germ., *liberty* lat. libertas, *pursuit* franc. poursuite — a to z latinského *prosequor* — *happiness* germ, a t. d.

Zdá se, že jest dosti příkladů uvedeno, že jen sprostá slovička jsou germanská, to jest skandinávská, dánská, normanská, slova osvědčující vzdělanost jsou latinská, řecká a j.

To jest věc velmi důležitá — jedná se zde totiž o to, zdali řeč ve vývoji člověka jíti má ku různění pro ladnost, aneb ku sjednotění pro snadnost jednoty.

21. Cíl lidstva jest poznávati se, vzájemným přičiněním vyvinovati ze sebe člověka, totiž všecken um člověčí z možnosti přivésti do skutečnosti. Celé lidstvo má státi se Jednou Obcí, nemýlné mysli, laskavé vzájemnosti a ladné blaženosti. Každý velitel vývoje člověka hledí nábožným citem na ten proud dějin věda kam každý potůček pádí. Jaká to milá zpomínka na plavbu — jaké to mocné lnutí jednoho k druhému — Voda slučuje — a osvědčení toho jest plavba. Ale co tu času převalilo se od vydlabání klády a puštení se přes řeku — na moře ovšem u přibřeží — od párníku ješto plují po všech mořích ať na sta se jich rozkotá; což na tom? vystaví se zase lepší a osob také vždy narůstá vždy hojněji a vždy spůsobilejších. Kdy počala plavba? Tuto otázku si již nestaví ten, kdo ví jak ti nejzpozdilejší divocí staví sobě čluny. Již as 1258 — 1510 před KRISTEM ploul DANAUS na velké Soinické lodi z Egypta do ŘECKA. Každý národ na pomoří vymýšlel něco, co zvelebovalo plavbu. Řekové dříve plouli na prámích; plachty, vesla, paluby, kotvy přidávaly se po sobě. Jak musela jehla magnetní zvýšiti odvážlivost plavců! Čínané již prý ji znali 244 let před KRISTEM, ale snad nepoznali důležitost plavby po moři a na řekách ještě ji nepotřebovali.

FLAVIO GIOJA posadil 1302 magnetní jehlu do skřínečky z buxus dřeva, odtud takové přípravě říkají "bussole." Roku 1510 bylo v Nurnbergu 30 řemeslníků, ješto dělali ty kompasy či magnetní jehly. To svědčí za probuzenou snaživost člověka poznávati vlasť svou, matku a kojnou a vychovatelkyní svou. Ti obchodníci — zyskolovci vymýšleli cesty prospěchu obchodnickému, ale my již vidíme, co je vlastně pohánělo do dalekých krajů. Na počátku XV. století Portugysové počali vyhledávati neznámé země. Král JAN s prospěchem bojoval proti Maurům v Africe, i bylo uznáno za důležité, poznati pobřeží Afriky. Roku 1418 nalezli ostrov

P o r t o S a n t o. Odtud 1419 ostrov M a d e i r a. Infant DOM HENRICQ nedaje se mýleti od nepřátelů vědosmělosti, vypravil roku 1432 zase loď — nalezeny jsou A z o r y. Papež dal listinu Infantovi, že všecky ostrovy až do Indie, ješto budou nalezeny, náležeti mají Portulagii. Hledali pilně země, ale počali již též chytat lid. Roku 1442 přivezli po prvé do Lisabonu černé lidé—"negři." Zde počíná ten obchod s lidem, chytaní kupování a prodávání otroků černých. Přinesli ale hezky mnoho zlatého písku — a tu hned přestalo tupení těch plaveb. Infant radoval se vida vyjížděti malá loďstva z přístavu *Lagos.* 1445 nalezeno předhoří Zelené; až do Guiney se dostaly lodě Infanta — on ale zemřel r. 1460. Tu ochabla ta podnikavost ale JAN II. poslal osadníky do Guiney, a dal tvrze tam vystavěti. R. 1484 nalezli jeho lodě Benin a Congo. Nyní jež oživla naděje, že se bude moci tou cestu jeti do Indie. Král JAN vyslal BARTOLOMEO DIAZ hledati tu cestu. Ten r. 1487 objel jižní špici Afriky; ale lodníci jeho báli se, že hledem tam zemřou, a DIAZ musel zpátky. Na zpátečné cestě přišel k tomu předhoří — jež pojmenova cabo tormentoso, mys hrůzy; ale král Jan pravil: Slůj mys Dobré Náděje a bylo tak. R 1489 přistál VASCO DE GAMA v Indii v městě Goa tou samou cestu.

22. Snadno uhodnoutí, jak tyto odvážlivé cesty a na lezání nových ostrovů muselo drážditi mysle; učení, všeteční, zyskuchtiví byli povzbuzeni nadějí neslýchaných dobytostí.

Mezi učenými a skutečnými plavci byl i KRISTOFER COLOMBO (nar. 1435 v italském městě Genua), který rozpřádal v hlavě své starou myšlenku, že země jest koule. Zdála se nyní jemu jasnější a plodivější.

Jak se lze dostat do Indie po vodě? Po zemi jest velice těžko — draho — nebezpečno. VASCO DE GAMA již se tam byl dostal kolem Afriky — Země jest kulatá, kdybych jel

zpřima na západ ze středního moře, musel bych také přijíti do Indie ale od východní strany. On opustiv r. 1470 Italii, šel do Portugalska. Zde vzal si dceru jednoho kapitána, ješto byl za Infanta DOM HENNRIKA na cestách kolem Afriky a měl zápisky a spisy o všem. COLOMBO odebral se sám na ostrov Porto Santo. Tu čítal — srovnával, ale tenkráte panovala ta důměnka, že od kanárských ostrovů ku Východní Asii jest jen 135 stupnů délky — ale jest o 86 více. COLOMBO předložil tušení své učenému TOSCANELLI ve Florencii a tento slavný mathematicus a geograf zcela přisvědčil jemu. COLOMBO již tedy neváhal hledati prostředky k vyvedení svého přemyslu. COLOMBO obrátil se na vlast svou, tenkráte po všech mořech pověstnou Genuu. Genuesi odmítli žádost "přemrštěnce." Žádal krale portugalskeho JANA II. Zkoušel to s rádcemi svými. Ti vysoukali z COLOMBA dovody toho podniku krále, aby sám vypravil loď a nehleděl více ku COLOMBOVI. Vidíte, jak každá myšlenka musí zápasiti o život svůj. Stalo se. Loď vyplula a řiditel za několik dni vrátil se s ujištováním, že jest takový zámysl bezrozumný a nebezpečný.

COLUMBO opustil roku 1484 Portugalsko a šel do Genuy, zase žádal osobně — byl zase odmrštěn. Prosil ve Španielsku, kdež vládli FERDINAND a ISABELLA. Tito svatí, ješto byli zavedli svatou inkvisici, tázali se svých pastýřů duchovních: zda-li nic není v tom proti víře? Větší počet měl za to, že nesrovnává se s pismem svatým a svatými otci. Jeden pravil: "Láska křestanská žádá, aby se zabránilo jisté záhubě nepovážlivých. Jak by se dostali domu? Ano, Země jest koule — pojedou tedy nyní s kopce — ale jak dostanou se do kopce zpátky?" Třetí pravil: "Za tři leta ani tam se nedostanou." Čtvrtý tajný důvod ale byl, že neměli ti na trůnu peníze k takovému podníku. Odkládalo se, odkládalo — až čtyry leta minuly. Před několika roky byl

Colombo poslal bratra svého do Anglicka, aby tam prosil krále. Ale tento posel padl do rukou námořním loupežníkům. Zatím Granada padla v moc Španielů. Arabové byli vypuzeni. Sláva a radost na dvoře španielském dodala smělosti přátelům Colomba — ješto rozuměli úvaze jeho — znovu žádali o podporu. Marně. Sant Angel, vyběrčí duchovních důchodů v Aragonii, tak mluvil dojímavě královně, že ona svolila — poslala za nim a 17. dubna, 1492, byla uzavřena smlouva.

23. Dne 3. srpna, 1492, v pátek, tři lodě vyplouly z přístavu Palos.

Dne 6. září vyplouli od Kanárských ostrovů do oceanu západního — bylo tu bojovati statečnosti a nemýlenství proti pověře, zpozdilosti a hrdé samolibosti. Colombo neměl čas se vyspati. — Dne 12. října, v pátek, uviděli zřetelně pevnou zem — a hned stal se obrat pochybující netečnosti. Bylo to o 2 hod. ráno. Při slunce východu vystoupil s prápory plápolajícími, s hudbou a ozdobně na zem. Lid nahý, červené kůže sbíhal se — a neměl ty příchozí za lidi, nýbrž že tyto sestoupili s nebe, a tyto též pochybovali, že ti rudoši jsou lidi. Takový byl rozdíl ve vývoji člověka mezi nimi, ale také šálivý. Země, ku které připlouli, slula Guanahani, ale Colombo dal jí jmeno San Salvador. Colombo měl za to, že jest před Východní Asii. Marco Polo, starý cestovatel ve Východní Asii. udával zde ostrov Čipango (snad Japan). Ploul dále, přišel na ostrov, jejž rudoši jmenovali Kuba. Colombo nemohl tomu porozuměti, že by nebyl v Asii, a také se mu to nesrovnávalo s tím, co byl četl o té Východní Asii.

Dne 6. prosince dosáhl Hayti, on jmenoval ten ostrov "Španielský." Ostrované měli hlaváče nazvané Kaziky. Ti byli přivětiví, a Colombio zde založil tvrz k ochaně proti Karaibům, jak se poději vyrozuměli. Ostrované

dali jim zlato za hračky. COLOMBO byl stratil jednu loď, s druhou mu ujel zrádce ALONZO PINZO, aby sám vyhledal tu zlatou zem. Nechal v té tvrzi, jíž jmenoval *Navidad*, 39 mužů a odejel 4. ledna 1493 nazpátek do Španie, kdež 15. března přistál v Palos. Tu bylo divení po celé Europě — nejvíce v Španii. V krátkém čase sebralo se 1500 lidu, kteří chtěli doprovázeti COLOMBA na druhé cestě. Vláda vypravila jim 17 lodí, dala řemeslníky a horníky. COLOMBO vzal sebou zvířata a semena. Ovšem že musel papež dáti zase povolení a upsati všecky dobyté země koruně kastilské. Papež také udal, co má ostati Portugalsku. Následkem nové smlouvy připadla Brasilie Portugalsku.

24. Dne 25. září 1493 vyploulo to nové loďstvo z Cadix. Dne 3. listopadu nalezl první Karaibský ostrov, jejž po jmenoval Domenica — pak Mariegalante, Guàdeloup, Porto Ricco a t. d. a na všech ty ukrutné lidožrouty.

Dne 22. listopadu přistal na ostrovu Española, kde byl postavil tvrz s posádkou. Ale již nebylo zde ničeho. Ti Španieli zde pozůstaveni tak se nečestné byli chovali a takové ukrutenství byli provozovali proti Rudochům, že i tito krotcí lidé byli podrážděni, že jeden hlaváč rozený Karaib přepadl tvrz, rozmetl ji a Španiely vyhubil.

COLOMBO tedy založil jinde osadu, jíž jmenoval ku cti své královny Isabellu — první město v té Nové Zemi. Ale velká mysl jeho měla špatné pomahače. Z Europy jeli s ním samí nedočkavci neslýchaných pokladů a přišedše sem měli pracovat, měli pusté země vzdělávat, a beze všeho pohodlí. Sny se rozplízovaly, a nastala zoufalost, když přidružily se nemoce v těch zemích horkých zlé výpary. COLOMBO nebyl Španiel a tu poroučel i rytířům a šlechticům a přidržoval k práci.

Colomao jel zatím dále, aby konečně již našel to zlato. Ploul podél jižního pobřeží Kuby, nalezl Jamaiku. Ale loď jeho tolik utpěla, že musel se vrátit na Española nemocný. Tu nalezl sice svého bratra Bartolomea, ale osadu v největším nebezpečenství. Rudoši byli tak rozčíleni ukrutným nakládáním, že mstili se na utlačitelích. Jen hlaváč Guacanagari ostal věrným. Ostatní učinili spolek proti Španielům. Colombo musel sám sáhnouti po zbrani. V březnu 1495 táhl s 200 pěšáky a 20 jezdci proti vojsku z mnoho tisíc Rudochů sestavenému. Ovšem velcí psi trhali ty naháče a hrůza pušek a děl osvědčila Rudochům, že ty zlí bílí jsou mocni. Rudoší museli se podrobiti dani a prácem. Zatím ti řečníci nespokojených odplouli do Španie, žalovati na Colombo, a tolik muže slavného pomluvili, že poslán byl Juan Aguado ku vyšetření všeho. Ten tak zpupně se choval, že Colombo oddav velitelství na svého bratra, odebral se do Španie, aby zde předešel účinkům lživých zpráv (r. 1496).

25. Trpěl mnoho na cestě, ale u dvoru Španielského byl lépe přijat než očekával. Dvě léta čekal na novou výpravu — on si nepovážlivě vyžádal trestance za osadníky.

Vyploul po třetí 30. května, 1498, ploul ještě níženji a pocítil jak jest na rovníku; smola se rozpustila, sudy rozpukaly, potrava se zkazila, a k tomu trpěl na pakostnici. Musel změnit směr plavby a dostal se 31. července na ostrov, jejž nazval Trinidad, na ústí řeky Orinoco. Poznal z velikosti tohoto proudu, že není na ostrově — ano byla to pevnina, velká země. On ale ještě domníval se býti v Asii. Oční nemoc přiměla jej navrátit se na Españolu; ale přistáv zde 30. srpna, 1498, nalezl zde všecko ve zmatku a utrpení. Bratr jeho založil zde nové město St. Domingo, ale jistý Roldan, jejž byl Colombo z prachu zdvihl, spůsobil spiknutí proti němu. Colombo poznal, že odvážlivého jednání jest

potřeba, ale vida že by neodolal, musel bolestně přihlížeti k podrývání všeho pořádku. On podal věrnou o tom zprávu dvoru španielskému, ale ROLDAN a jiní nepřátelé psali COLOMBA malujíce barvami nejohavnějšími. COLOMBO žádal, aby byl poslán sem soudce ku nestranému vyšetření. FERDINAND poslal dvořáka svého BOVADILLA, ale ne co vyšetřitele, nýbrž s úplnou plnomocností jednání. BOVADILLA přijda v srpnu r. 1500 do St. Domingo, i hned zmocnil se tvrze i domu admirála právě vzdáleného a všeho, co tam nalezeno. COLOMBOVI kázal, aby hned dostavil se. BOVADILLA dal jej a bratry jeho spoutati. V okovech byli posláni do Španie. Kapitán té lodi úctivě se k němu choval a chtěl ho sprostiti okovů, ale COLOMBO nesvolil k tomu, až vláda to učiní. Takový spůsob návratu v listopadu 1500 po celém světě dal pohoršení. ISABELLA k útrpnosti pohnuta, velmi se rozhněvala, a FERDINAND také stavěl se býti pohorčeným; i poslali rozkaz do Cadix, aby ti výtečníci byli uvítáni se vší uctivostí a pozváni ku dvoru. Přijda COLOMBO před trůn, padl na kolena a nemohl pro rozčilenost slova promluviti. FERDINAND přijal ho slušnou uctivostí, ISABELLA milostivou srdečností a litovali, že o tom, co se vykládá, neméli známost žádnou, i připověděli ochranu a stálou milost. BOVADILLA byl sice svržen, ale COLOMBO nebyl zase usazen v plnomocenství jako místokrál těch zemí, jež byl nalezl. Za gubernátora na ostrov Española byl odeslán NICHOLAS OVANDO.

Nezhojitelnou ránu cítě CODOMBO v srdci svém, nepřestal přemýšleti o cestě do Indie. Předložil nový plán dvoru ISABELLA přisvědčila maje úplnou důvěru v ducha jeho, a FERDINAND přisvědčil chtěje míti také v Indii něco vedle Portugalů, i snad aby COLOMBA odvrátil od toho místokrálovství.

26. COLOMBO nastoupil svou čtvrtou cestu z Cadix dne 9. května 1502. Měl čtyry lodě dosti špatné. Musel na

Españolu, aby vyměnil jednu již ničemnou. Zde jej gubernátor ani nepřipustil do přístavu. Odploul podél pobřezí a po velkých nesnázích přistál na Jamaice; lodě nebyly již k potřebě. Zde musel po celý rok nuditi se, k tomu stáří a nemoc a odpor lidu lodnického, ano část opustila ho na indiánských cannoes. Indiáni zdráhali se jim již dodávati potravy. Tu COLOMBO užil nevinné lsti. Předvídaje brzké zatmění měsíce, předpověděl jim pohrození ducha Velkého, a když to zatmění se ukázalo na nebi, Indiáni prosili, aby COLOMBO přimluvil se u boha rozhněvaného, což on přislíbil. COLOMBO vrátil se do Španie, přistál tam 7. listopadu 1504. Za krátký čas zemřela ISABELLA. COLOMBO zemřel 20. května, 1506 ve Valladolid v 70tém roce stáří svého. Tělo jeho bylo později přeneseno na St. Domingo a roku 1795 do Havany na ostrově Kuba.

Nový svět nalezen od COLOMBA, měl by jmenován býti COLUMBIA, ale AMERIGO VESPUCCI z Florencie doprovázel Španiela OJEDA roku 1499 do Západní Indie, vykládal pak, že on nalezl pevnou zem — a tím se stalo, že Nový Svět se jmenuje AMERIKA.

27. Roku 1497 vyploul z Bristolu JOHN CABOT, Benatčan, ale usedlý v Bristolu v Anglicku, aby též vynalezal nové země. Král JINDRICH VII. byl patronem jeho. Syn ŠEBESTIAN doprovázel ho — i nalezli Labrador. CABOT navrátil se brzo, ŠEBASTIAN zkoumal dále na jih až kde jest nynější Karolina. On první nalezl Severní Ameriku.

CABOT byl první, jenž pověděl Evropě o tom nesmírném množství ryb, tresk u Newfoundlandu (gadus-morhua, cod fish). Není divu, že z Anglicka a Francouzska mnoho lodníků se dostavilo na lov tresk.

28. Francouzský král vypravil se čtyrmi loďmi JANA VERRAZZANI do Ameriky roku 1524. On vyskoumal břeh

od Karoliny k Newfoundland a mnoho zabýval se s Indiány. On pojmenoval nalezené země Novou Francii.

29. Roku 1534 vyjel z Francie JAMES CARTIER a přistál nejprve na Newfoundland. Nalezl ústí velké řeky, jíž pojmenoval St. Laurentius v indiánském ležení Mont Real. Odtud odnesl hlaváče Indiánů do Francie uskočně a zde ubohý Indián zemřel touhou po svobodě. Indiáni pojali nenávist bílých v srdci svém.

30. Ve Francii byly tenkráte boje mezi římskými křestany a protestanty, jímž říkali dle chrámu sv. Hugo-na — *Hugonoty*. Admiral COLIGNY vida to tření osudné, pomahal svým bratrům k *bezpečnějšímu* osídlení. Na jaře roku 1562 přistál jistý počet Hugonotů na Floridě, země, jížto nalezl JAN PONCE DE LEON, a pro květnost její tak pojmenoval. Hugonoti odplouli do Karoliny — ale téměř všichni pominuli. Rok na to zas přijeli Francouzi a založili tvrz Karolinu. MELENDEZ, Španiel, přijel roku 1563 s vojskem, založil město St. Augustin. Nábožní Španielové zabili asi 1.000 Francouzů kacířů. Ve Francii sebrali se mstitelé, a živivše vstek svůj přes ocean, zabili téměř všecky Španiely. Tak jední druhým dosvědčili pravověrnost.

Indiáni měli na čas pokoj.

II
Kmen americký.

ALŽBĚTA, královna anglická, dala v roku 1583 patent ku vynalezání zemí HUMPHREY GILBERT-OVI. On zamýšle[1] založiti osadu Newfoudland. Nepodařilo se.

Roku 1584 Sir WALTER RALEIGH dostal patent. On vyslal dvě lodě pod řízením AMIDAS-A a BARLOW-A. Dostali se na pobřezí Karoliny, ujali se té země ve jmenu královny ELISABETHY a vrátili se do Anglie. *Panna* královna velice byla ráda tomu a pojmenonala tu zem Virginii.

Roku 1602 BARTHOLOMEUS GOSNOD nalezl Cape Cod, ale vrátil se brzo domu, ale velebil ty země tam. Kupci někteří vypravili dvě lodě, učinivše velitelem MARTINA PRINGA.

Roku 1606 Angličané dělali si právo na země, jež nalezl CABOT od 34° do 45° severní šířky. JAKOB I. rozdělil je na dva díly. Severní část sloula North Virginia a ta byla přiřknuta "Plymouth Company" a jižní "London Company." První vrátili se. Druhé se povedlo. Ti Londýnští poslali přes 100 osob v loďstvu řízeném od CHRISTOPHER NEWPORT-A. Nalezli velkou řeku, již nazvali James River a tu ustanovili založiti Jamestown.

32. Již odvraťme pozornost od zajímavých nálezů zemí a přihlížejme již ku zakládání obcí v těch krajích, jež jmenují se nyní "United States."

Roku 1607 byla založena obec Jamestown. Neškodil ji pustý kraj, ale sousedství hrdých Indiánů. První rok

nic nesázeli a nesili a zásoba přivezena z Anglicka velmi rychle ubývala. Také jim byl předepsán špatný pořádek od krále. On jim představil radu ze sedmi mužů a ti měli si voliti presidenta. Stal se ním WINGFIELD; ale on nestatečník vrátil se do Anglicka. Nejschopnější a nejzkušenější mezi nimi byl kapitán JOHN SMITH — oni dříve vyloučili jej z rady, nepohodlná byla jim převaha ducha jeho; nyní rádi jej povolali. SMITH přičinil se spořádati vše. On v zimě jezdil v okolí, nejen aby poznal zem, ale také zýskal přízeň Indiánů Powhatanů, od nichž býval opatřen potravou.

33. R. 1608 přibylo osadníků — ale chtěli jen zlato to z první ruky, místo dobývati je z obilí, dobytka, průmyslu. Společnost Londýnská nevidouc prospěch, změnila pořádek obecní, na místě rady a presidenta dala všecko do rukou *Gubernatora.*

R. 1609 poslala společnost sem 500 osadníků. Gubernátor Lord DELAWARE nepřicházel, a SMITH nemocen hledal pomoc v Anglicku.

34. Osadnici místo hledět udržovati pořádek mezi sebou sami, neuměli sobělibost svou podřizovati obecnomyslnosti. R. 1610 na jaře došla jim potrava. Hlad a nemoce snížily počet osadníků z 500 na 60. Tato doba jmenuje se "starving time" (hladomoru).

35. V letě t. r. Lord DELAWARE připloul a s ním noví osadníci a zásoby. Osada okřála a počala zvelebovati se; a dobrá naděje jim zkvítala z dovezeného dobytka hovězího a vepřového.

36. R. 1612. Až posud byla vrchní zpráva. Obce této v Londýně a král povolával úřadníky její. Nyní povolil aby aktionáři v Anglicku sami měli dozorství nad osadou; i mezi těmi byli mnozí *svobodomyslní,* ješto zavedli ve Virginii "samovládu" (selfgovernment).

Roku 1619 *byl v Jamestownu první sněm zástupců svolán.*

R. 1621 dostala zem *Písemní Ústavu.* Osadníci *volili* své úředníky, byli souzení *porotou* — zkrátka založena byla *svoboda politická* ve Virginii. Obec dala se na rolnictví a hlad minul na vždy. 1200 osadníků přibylo, a obyvatelstva počet byl 3500, a ti poslední byli ze třídy vzdělané a vzdělanost upevňuje obecnomyslnou vzájemnost.

37 Smutné jest, když člověk jsa na cestě pokroku, sražen bývá surovostí jiných; ovšem vytrvalý duch zvítězívá, ale hledící k tomu lidmil slzí při vší důvěře.

R. 1622 dne 22. dubna vpadli Indiáni na vzdálenější osadníky a umučili 360 osob. I sebrali se Angličané a hrozně pokáravše rudochy tím horší, čím více již byli vyvinuli se ze zvířete a nedospěli k člověčenství, odehnali od osad. Tato doba sluje *válka Indiánská.*

38. R. 1624 Londýnská společnost byla rozpuštěna a král připojil Virginii ku koruně anglické, a učinil ji *provincií královskou* a ostala jí až do r. osvojení 1776 s malou přestávkou. Virginia dostávala od králů gubernátory, ale zákonodárný sněm volili svobodně.

Pěstování tabáku počalo as r. 1615 a stalo se brzo hlavním článkem vývozu.

R. 1620 přistála holandská loď kupecká v Jamestownu a přivezla 20 *černochů, ješto byli i hned koupeni od anglických osadníků za otroky.* A pak tento obchod s černochy vždy zrůstal.

39. R. 1644 *druhá byla válka indiánská*; trvala as 2 roky. Počátek byl, že ti rudoši 300 Angličanů zavraždili. Konec byl, že ve Virginii zmizeli Indiáni a kde ještě ostali, netýrali více osadníky.

Ve válce občanské mezi KARLEM I. a parlamentem a v následovní republice, jejž hlavou byl OLIVER CROMWELL, ve Virginii smýšlení monarchické nebylo rozrušeno. Když ale CROMWELL měl vrch, mnozí urození páni následovně royalisté (královští) přesídleli do Virginie.

40. R. 1670 vydal anglický parlament zákon, jejž nazvali *Navigation Act.* Ustanoveno totiž, aby kolonie nesměli jinam prodávati zboží své než do Anglicka, nikde jinde kupovati než v Anglicku a všecko sem a tam na loděch Anglických. Rozumí se samo sebou, že to velice urážalo cit svobody a slušnosti. Utvořily se dvě strany zde: svobodomyslná a aristokratická. Sepřely se. NATHANIEL BACON porazil stranu gubernátorovu a *vypálil Jamestown* i zemřel při ukončení rozporu.

41. Virginia vábila mnoho přistěhovalců. Jamestown nebylo více vystaveno, *Williamsburg* stal se městem hlavním. Virginia měla pověst, že jest nejlepší země na světě pro chudý lid. Zločinců tu nebylo — zlodějství prý neznámo.

Povahou Virginianův stala se srdečná dobromyslná srdečnost. Víra episkopalní. Puritáni a Kvakerové nebyli připuštěni, ale brzo množili se odštípenci. Se školou to šlo pomalu, ale tím rychleji s množením otroctví při svobodomilství zajisté tedy jen panském.

New England.

42. SMITH vracel se zase 1614 do Ameriky, neb kdo se oddal kdys úkolu vyššímu od toho neupouští, byť sám snad tajně tratil náději výsledku žádoucího, ale on vlastně netratí náději ale vroucněji jen hledá utvrzení.

On ploul na sever na pobřezí zemí, jež král JAKOB roku 1606 podal Společnosti Plymouthské. Ona přičinila se založit osadu na ústí řeky Kennebec v Maine. Nepodařilo se. Tato společnost rozpuštěna byla roku 1620 a nová zřízena: "Council for New England." Král JAKOB vykázal jí země mezi 40° a 48° stupněm severní šířky, totiž od Pennsylvanie ku Nové Skotii a od *moře Atlantického až ku Tichému!*

Tato řada činila velké plány pro osadnictví. Zatím za-

ložila osadu jednu v Massachusetts, osadníci byli pronásledovaný hlouček otců Poutníků (Pilgrim Fathers). Oni odštípili se od velké církve anglické a proto jmenují se také *Odštípenci* (Separatists) a hledali zde pokoj od nesnášitelův různého smýšlení.

43. Loď, na které připlouli, jmenovala se *May Flower*. Vyploulo jich 101 osoba z Plymouthu a to místo, kde 21. prosince 1620 v Americe přistáli, jmenuje se též Plymouth. Tito Poutníci neměli žádnou předepsanou vládu od krále neb nějaké společnosti; nemýlel je žádný v svévládě. Oni již na Mayflower sjednotili se podrobiti se zákonům obecnomyslným. Ano jednomyslníci, i byť z počátku víra jednotila je, jsou schopni zakládati obce. Poutníkův vláda byla veskrz demokratická (všelidská). JOHN CARVES byl zvolen za gubernátora na jeden rok. Velká zima je špatně přivítala. Udělali ale sobě v srubách pohodlí jak mohli. Každý šlechetník rád vše snáší vida neb cítě jednocení člověka; ale až posud neumíme vyhýbati přísnosti jejích. Zákon přírody k. p. zachvátí tělo naše nepřirozeně hleděno — onemocníme, ale nevíme až posud jak předcházeti tomu. Tak as polovic těch Poutníků zemřelo na nemoce nové osadníky zachvácující. Přírodní zákon je neušetřil, ale rudoší nepřekáželi jim, nýbrž v přízni se porovnali; Plymouth ač zdlouha zrůstalo, ostalo *osvojeně* po 72 let; když na rozkaz krále anglického bylo připojeno k osadnictví v Massachusetts-Bay; jehož obyvatelstvo již čítalo 8.000 rozptýlených v rozličných okresích.

43. Prospěch Poutníků vybídl mnoho zámožnych anglických Puritanů spolčiti se ku založení puritánské osady v New England. Tato společnost jmenovala se "Company of Massachusetts Bay." Tato koupila r. 1628 od "Council for New England" země tři míle na sever od řeky Marrimack a

na tři míle na jích od Charles River, to se rozumí od Atlantického moře k Tichému.

JOHN ENDICOTT přivedl vystěhovalce a ti založili Charlestown.

Roku 1630 vláda byla od společnosti anglické přenesena na *Osadu samou.* Massachusetts-Bay měl Selfgoverment.

44. Následkem toho r. 1630 přibylo Puritánů zde 1500 na 13 lodích. S nimi přijel JOHN WITHROP co gubernátor. Tito založili Boston, Dorchester, Cambridge, Rusburg, Lynn a t. d.

Vláda osadnictví Massachusetts měla od KARLA I. úředníky: gubernátora, náměstka jeho a úředníky, jimž říkali "assistenty." Všichni byli voleni od sněmu voleného od obce. *Ale obec činili jen Puritáni.*

Roku 1686 byla tato ústava zrušena od JAKOBA II. a byl na místě volené vlády dán gubernátor. První byl pravý despot Sir EDWARD ANDROS. Sněm zakonadárný byl zrušen.

Roku 1692 Massachusetts obdržel od krále VILENIA novou ústavu. Král si pozůstavil právo ustanoviti gubernátora ale sněm zákonský byl obnoven.

V Massachusetts chtěli Puritani míti svou obec — jmenovali to "Svobodu svědomí," ale sami nepřali tu svobodu. Smutný to výlupek víry, jenž nechce vyvinouti se do vědy. Proti vědě co vyslovenemu rozumu obecnému, nemýlenému, nemůže žádný rozumný opírati se — ale ještě ani náš věk ne dozrál na ten stupeň — ba!

Roku 1635 ROGER WILLIAMS, duchovní, byl vyhnán z obce pro učení svobodnější než snesla církev puritanska. On odešel na poušt — a založil Rhode Island.

Roku 1636 ANNE HUTCHINSON a Rev. JOHN WHEELWRIGHT neshodli ve nějakém článku víry s pravověrci (to jest s větším počtem neb aspoň mocnějším věřících) a museli z obce.

R. 1656 byl vydán zákon, jimž všichni Kvakerové by[l] vypuzeni z Massachusetts, a trest smrti byl ustanoven na n[á]vrat, a věru 4 osoby byli tím zákonem odpraveni.

45. R. 1643 stalo se sjednocení obce Plymouth a Massachusetts a ještě dvou a ty byly Connecticut a New Have[n]. Jmenovali se "*United Colonies of New England.*" Po 40 le[t] trvala tato Jednota.

46. R. 1675 strhla se ukrutná válka *King Philip's Wa[r]*. King PHILIP byl hlaváčem indianského kmenu Wampanoa[g] a Narragansets spojili se s ním. Angličané byli odpravili t[ři] Indiány vražedlníky. PHILIP povstal ku pomstě. Válk[a] trvala celý rok. Co tu stalo se škody, co krve bylo prolito, pokrok zaražen. Konečně padl PHILIP i s 1000 divochy sv[ý]mi; ale i 600 Angličanů a válka stála 1 million dollarů. I[n]diáni byli podmaněni.

47. R. 1692 vypuklo v Massachusetts pronásledová[ní] čarodějnic. Několik malých děděat dostali křeče. Jed[na] indianská děvečka přišla v podezření, že jim udělala.

Byla bičována až se přiznala že děti očarovala. Ještě [ji]né děti oněmocněly a jiná stará baba bylo tak obviněn[a]. Divná to řeč, hloupost jest nakážlivá a rozumu se lid vyhý[bá] jako prašivině.

Connecticut.

48. Roku 1635 společnost asi 60 mužů, žen a děti [o]brali se z Massachusetts na západ. Magnetní jehla ved[la] po pusitnách; hnali před sebou dobytek a za 14 dni doš[li k] Connecticut River a založili Windsor.

Roku 1636 následovalo více; vedeni jsouce od Rev[.] HOOKER. Ti založili Hartford a Wetherfield.

Brzo jim bylo krvavě bojovati o život svůj. Mo[cný] kmen indiánský Pekoti zdržovali se v Connecticut. Ti v[i]dili osadníky, jak jim bylo možno je přepadnouti úskoč

Na místě popisovati to krveprolití, zdá se prospěšnější rozjímati otázku, zda-li to vraždění nemá se přičísti Indiánům za slávyhodný patriotismus. Země byla jejich — oni bránili vlasť svou. Tak oslavujeme Řeky, že takovou srdnatostí bojovali proti Peršanům, tak opakajeme za Římanem: "Dulce est pro patria mori" (sladká jest smrt za vlasť), a tak nejskvělejší jest doba v dějinách každého národu, když hrdinsky bránil "otčiznu" svou. České dějstvo jest veskrz jen popisování odboje proti dotíravosti národu sousedního. Ano tak jest, ale to jest nepodobné indiánskému se chování. Žádné právo nesmí odporovati člověku, vesměrnosti. Nesmírné bohatství z jedné strany a nesmírné nuzáctví z druhé cesty, jest hanba lidské společnosti. Každý člověk rodí se stejným právem. Každý má právo na takový kus země, jenž by jej mohl uživiti zpříma neb výměnou. Žádná povinnost není žebráctva, jako není otroctví. Svoboda a rovnost jsou původní práva a ta nemohou zrušena býti, nemohou tracena býti ani se jich kdo sám smí sprostiti, z nich se vyouti. Komu náleží Země celá? Ona jest vlasť člověčenstva. Nuže porovnejme:

Australie čítá 161.452 čtver. mil geo. a 2,000.000 obyv., dy jen 12 obyv. na čtver. míli. Europa čítá 182.571 čtver. a živí 272,000.000 lidu — tedy 1.490 na jednu čtver. míli. rika čítá 543.570 čtver. mil a živí 200,000.000 lidu — 368 jednu míli. Amerika **750.055** čtver. mil a živí **60,000-** 9 lidu — pouze **79** na jednu čtver. míli. Asie čítá 793.- čtver. mil a živí 755,000.000 lidu aneb 951 na jednu míli.

Vidíme, že Amerika ještě bude muset mnoho místa dáti rozvinujícímu a pořádajícímu se člověčenstvu. Totoť jest právu proti rudochům nevcházejícím do proudu vývoje.

Roku 1637 kapitán John Mason s malým vojem a se přátelenými Indiány táhl proti Pekotům ve hlavních jejich hradách na Mystic River (nyní Groton). Mason nenadále

je napadl, zapálil jejich wigwamy; střelbou a ohněm zahynulo 600 mužů, žen a dětí. Pekoti byli na dobro vypuděni.

Roku 1638 byla založena v Connecticut třetí osada New Haven a to od Puritánů z Anglicka. Byla založena přísně co církev a jen Puritáni měli hlas ve vyjednávání obecném.

Roku 1665 spojil král KAREL I. ty osady a dal jim *svobodomyslnou* ústavu pod jménem *Connecticut.*

Roku 1685 král JAKOB II. zničil ji, poslal pro listinu její královského gubernátora ANDROS-A. Ten ji žádal roku 1657 — ano přišel do shromáždění večer — listina byla na stole, a jak přišlo na to odebrati jí, světla náhle zhasla a kapitán WADSWORTH vykradl se s ní a schoval v dubu, jenž dostal jméno *Charter Oak.* Ale ANDROS nedbal na ukrytý papir, zničil svobodu a vládnul jako vlk ve stádě—jak se sluší na pochopa královského tyrana. Ale jakž prchl jeho "royal master," tak i on a Charter Oak vydal svůj klenot a král VILEM nebránil prospěchu a svévládě Connecticutské. Brzo zrostl počet obyvatelstva na 200.000.

Rhode Island.

49. ROGER WILLIAMS vyslovil smýšlení své v Massachusetts, že vláda má přáti svobodu křestanům všeho druhu. To kacířství zdálo se Puritánům antikristské, a proto vyhnali jej. On prchl k Narragansett-ům Indiánům Ti ho přijali přívětivě i uznali sami šlechetnost jeho, což Puritáni čisto-křestanští nemohli.

Roku 1636 ROGER WILLIAMS s několika přátely založili osadu Providence. Jeho smýšlení stalo se zde pravidlem. Providence stalo se útočištěm pronásledovaných svobodomyslníků.

Roku 1638 spolek takových vyhnanců z Massachusetts pro mysli osvojenost založil Portsmouth na Rhode Island.

Roku 1629 několik osadníků odebravše se na jiho-východní stranu toho ostrova a založili Newport.

Roku 1643 byl ROGER WILLIAMS v Anglicku a dobyv zde od parlamentu povolení sloučiti tyto osady v *jednu kolonii* vrátil se roku 1664. Občané usnesli ústavu pro tuto kolonii svobodomyslnou. Massachusettští nenáviděli tento pořádek a rýpali až ROGER WILLIAMS zase odešel do Anglicka, a přinesl potvrzení udělených práv. Tato kolonie byla v tom nazvána: "Rhode Island and Providence Plantations."

Když v Massachusetts počalo pronásledování Kvakerův, žádáno, aby Rhode Island také vydalo vlčí zákony proti nim; ale tato kolonie ostala věrné svobodě ducha, a tím více přihlíženi k učení, aby stalo se svobodné smýšlení obecné na základě rozvinutého rozumu. Brown University byla založena roku 1764. JAMES FRANKLIN založil v Newport první noviny na Rhode Island.

New Hampshire.

50. Sir FERDINAND GORGES a kapitan JOHN MASON měli do společnosti povolenou zem mezi řekou Merrimack a Kennebec, oceanem a Canada river, ale roku 1629 rozešli se, kapitan MASON dostal udělení země mezi řekou Merrimack a Piscatakva; a na památku anglického Hampshiru, kdež byl gubernátorem, nazval tuto New Hampshire. Mnoho bylo tu držstelů pozemků, to působilo mnoho procesů — a Indiáni též se přičinili co nejvíce škody působiti jim. Tyto nesnáze pohnali tyto osadníky útéci se pod ochranu Massachusetts-kou.

Roku 1680, učinil král anglický New Hampshire zvláštní "Royal Province" pod gubernátorem povolaným od krále a sněmem od občanů zvoleným.

Když ANDROS po dvě leta šíral svobody, i New Hampshire stratil osvojenost, a r. 1690 zase New Hampshire dal se

Benj.ⁿ Franklin

pod ochranou silnějšího Massachusetts. Roku 1741 stalo se konečně oddělení.

Maine.

51. M a i n e byl část Massachusettsu. Roku 1639 Sir FERD. GORGES dostal podělení zemi mezi Piscatakva a Kennebec, a on ji pojmenoval M a i n e, to jest hlavní pevná země naproti ostrovům. Z počátku byli takřka jenom rybáři zde, ale brzo nastalo hojné stěhování se v tyto kraje. Teprva r. 1677 bylo uznáno od anglické vlády, že Massachusetts nemá žádného práva na Maine.

Vermont.

52. V e r m o n t nebyl nikdy Kolonie; byl část Nového Yorku a New Hampshiru až do r. 1791, kdežto byl přijat za člena Unie Sv. Obcí.

New York.

53. N e w Y o r k byla jediná Kolonie americká založena od Hollandů.

R. 1609 HENRY HUDSON, rodem Angličan, ale ve službě Holandska, nalezl H u d s o n R i v e r. Holand nazval tu zem na té řece N e w N e t h e r l a n d s (Nové Nizozemsko).

Brzo dostavili se holandští obchodníci a kupčili s Indiány.

R. 1623 Holandská "West India Company" vyslala z Holandska mnoho rodin sem — a ti založili na ostrově M a n h a t t a n N e w A m s t e r d a m.

To jest počátek N o v é h o Y o r k u.

R. 1624 založili F o r t O r a n g e — potom A l b a n y. Manhattan ostrov prodali Indiani za 25 dollarů.

R. 1626 byl první gubernátor PETER MINUIT, druhý VAN TWILLER, třetí Sir WILLIAM KIOFT, čtvrtý PETER STUYVESANT.

R. 1664 měla tato holandská kolonie 10.000 obyv. Holandčané měli také nějaké nesnáze s Puritány z Connecticut, se Švédy na blízku usedlými a s Indiány, ale byly štastně přemoženy. Angličané ale považovali New Netherland za svou zem a r. 1664 celá tato province a město dostalo angl. jméno New York. Proč ty Hollandčané tak snadno přisvědčili ku změně, bylo, že doufali jistější svobodu od Angličanů než od Holandčanů, ale zmýlili se, neb vévoda Yorský, jenž jmenoval celou provincií svou, místo svévlády, poslal sem gubernátory, ješto jen jemu měli odpovídati.

R. 1673 byla válka mezi Hollandem a Anglií. Přistálo holandské loďstvo v N. Yorku — a podmanilo je, ale za rok byla zase obnovena vláda anglická.

R. 1674 ten zlopověstný Andors byl od vévody Yorského vyslán za tyrana do N. Yorku. Tyranoval osm let.

R. 1683 bylo slibeno N. York právo ku sněmu zákonodárnému — ale nepřišlo k tomu. Vévoda N. Yorský stal se králem anglickým co Jakob II. Králi nesluší se svobodomyslným splniti slovo, jak církvi ne kacířům.

R. 1689 James II. byl svržen s trůnu — a nastoupil Vilem. Bylo brzo tak brzo jinak; New York jedl se stromu poznání politického — pro spasení.

New York čital r. 1664 na 10.000 obyv., r. 1776 již více než 180.000.

Co do víry byla většina presbyteriánů a Independentů (Nemýlenců).

S Indiány byli v přízni.

Svobodomyslné noviny zastávaly práva národů.

New Jersey.

54. Původně byla tato země část Nového Nizozemska.

R. 1664 když král Karel II. učinil vévodu Yorského majitelem province New Yorku, tento postoupil Lordovi

BERKELEY a Sir GEORGE CARTERET velkou část té země — a to dostalo jméno New Jersey, na památku, že Sir GEORGE CARTETER byl gubernátorem malého ostrova anglického Jersey. Majitele zavedli svobodomyslnou ústavu, jenž jmenovitě žádné víře nedávala přednost; proto mnoho, ješto trpěli v Evropě pro víru, zde nacházeli svobodu.

První osada stala se v Elisabeth na základě rolnictví a průmyslu.

R. 1677 Lord BERKELEY prodal údíl svůj společnosti anglických kvakerův — a země byla rozdělena ve West Jersey a East Jersey, jenž ostala CARTERET-OVI. Věru byla to kolonie Kvakerův.

R. 1682 East Jersey bylo od CARTERETA prodána. Koupil ji WILLIAM PEN a mnoho společníků. Skotský kvaker, ROBERT BARCLAY, stal se gubernátorem a mnoho pronásledovaných skotských presbiteriánů nalezlo zde útočiště.

R. 1702 obě Jersey byly spojeny v jednu Royal Province a prospívala velmi nejsouc soužena od Indiánů, a trvajíc na základě svobodomyslnosti politické a snášelivost i církevní.

R. 1738 založeny byly školy Nassau Hall v Princetown-u.

Pennsylvania.

55. WILLIAM PENN, oslavený kvaker, byl syn admirala PENNA, jemuž vláda byla dlužna velkou sumu peněz.

R. 1681 na místě platu dostal udělení země, jenž po něm dostala jméno Pennsylvania, totiž Pennovy Lesy. I hned velký počet Kvakerův přistěhovali se sem.

R. 1682 přijel PENN sám — i dostal od vévody Yorského zem, jenž jmenuje se nyní Delaware. Tenkráte říkali: The Territories.

Byli v Pennsylvanii a Delaware i Švédi i Holandi, ale

PENN laskavě nakládal s nimi, tak i s Indiány učinil smlouvu obojí straně prospěšnou a 70 let nebyla narušena. Indiáni ho jmenovali "ONAS" a největší pochvala nějakého bílého byla: " Jest jako ONAS."

R. 1682 PENN vyhlídl místo mezi řekami Schuykill a Delaware pro hlavní město — byla založena Philadelfia, totiž bratrská láska.

R. 1684 PENN navrátil se do Anglicka. Kolonie rostla velmi blaze. Měla jež 20 osídlených townů a 7000 obyv.

R. 1699 navrátil se PENN, aby porovnal nějaké rozpory a rozšířil svobody, pak se vrátil a zemřel r. 1718 a pozůstavil po sobě slávu nejmoudřejšího zákonodárce a dobrodince bezohledného. Eihle tak kvákerové mají víru proniknutou náboženstvím, a jádro křestanstva ve vesměrnosti.

Každé county mělo tři úředníky pěkně jmenované: " Peace makers."

Brzo vydávány byly zde noviny — jedny od BENJAMINA FRANKLINA.

Delaware.

56. Původně byla dílem osídlena od Švedů. Ti měli sváry s Netherlands. Vévoda Yorský dostal New York — a pak udělil Delaware PENNOVI.

R. 1703 oddělila se od Pennsylvanie a PENN jí povolil zvláštní zákonodárství.

PENN vroucně velebil výborné mravy a chování a vlastimilství Delawaránů.

Maryland.

57. Pronásledování Puritánů dalo příčinu ku založení obce Massachusetts — pronásledování kvakerův ku založení Pennsylvanie a pronásledování katolíkův v Anglii ku založení Marylandu.

Lord BALTIMORE dostal r. 1632 udělení pěkné země od

KARLA I. na sever od Potomaku a ta dostala jméno Maryland, na památku královny MARIE katolické.

Lord BALTIMORE brzo zemřel. Syn jeho pokračoval v díle. Dal Marylandu liberalní ústavu a pojistil svobodu víry.

R. 1633 bratr Lorda BALTIMORE přijel s 200 osadníků, katolíků s rodinami a čeledí. Ti koupili od Indiánů vísku na ústí Potomaku a vzdělávali koupenou půdu 1634. Jin přicházeli osadníci a pojmenovali místo St. Mary — Po 10 let trpěli zpurným chováním se CLAYBOR-NA. Víra též učinila mrzení. R. 1649 usnesli zákon snášelivosti — *the Toleration Act.* Následkem toho dostali protestanti převahu v zakonictví a usnesli zákon vylučující katolíky. Strhla se občanská válka. Katolíci byli poraženi. Maryland byl v nečestném zmatku a nespokojenosti až do r. 1660, když pokoj byl zjednán a stare svobody byly obnoveny.

R. 1659 vypukla nová válka vírovzteklých. Kdyby jen nejmenovali tyto hanby křestanství "religious war." Jak jest daleko sebe pravý pojem náboženství a války. Protestanti učení špatným chlapem úskočným, jmenem COODE, učinivše násilí vládě, potlačili katolíky. Od počátku 18 století Maryland rychlým krokem šel ku předu.

R. 1699 hlavním městem stalo se, místo St. Mary's — nyní Annapolis.

Základali školy a veřejné knihovny zákonitě, ale také otroctví.

Obchod zvleleboval se stále.

North Carolina.

58. První osídlení stalo se z Virginie a to od r. 1640 — 1650. Virginianským Episkopálům zachtělo se, jak to jest povaha všech církví, pronásledovati ty křestany, ješto se ji nač jmenovali. Ti pronásledování ustoupili a nalezli úrod-

nou půdu a líbou povětrnost, a žili v blahé vzájemnosti, a to zhrozte se drábové a kostelníci — bez vlády světské a cír kevní.

R. 1663 dal KAREL II. Lordu CLARENDONOVI a jiným v držení země všecky mezi Virginií a Floridou, a toto souzemí nazvalo se dle toho Karolina. Držitelé Karoliny pozvali slavného filosofa LOCKE, aby učinil rys spůsobu vlády pro tuto provinci. On jmenoval ten návrh "Grand Model."

Zkoušeli to několik let, ale nešlo to.

R. 1677 byli severní osadníci přetížováni daňmi — Povstali — chopili se vlády — a několik let šlo to tiše dle nového spůsobu.

R. 1683 poslali držitelé do Karoliny nového gubernátora. Tento SETH SOTHEL ale soužil a plenil po šest let. Tu povstali zase osadníci, vyhnali dříče a pořádali se sami.

Na to šlo to dobře a držitelé povolili jim voliti si své zástupce do kolonialního sněmu.

R. V 1707 North Karolina velká společnost francouzských protestantů usadila se na řece Trent.

R. 1710 přistěhovalo se mnoho pronásledovaných Lutheránů německých.

R. 1711 Indiáni Tuscaroras zavraždili 130 osadníků. Voje ze South Carolina přispěli ku pomoci, porazili Indiány zajali 800 a ostatek hnali na sever do N. Yorku.

R. 1729 král anglický koupil od držitelů celou provincii Karolinu. On oddělil severní osadu od jižní a nazval North Carolina a South Carolina.

South Carolina.

59 R. 1670 založena osada Old Charleston. Přistěhovalci byli Holandi, francouzští Hugonoti, Puritani s Anglicka a Skotska.

Gubernator Sir JOHN JENMANNO přivezl Afrikanské otroky a tí se hodili do sadařství.

R. 1680 založeno bylo na poloostrově mezi řekami Ashley a Cooper Charleston.

R. 1686 Gubernátor Colleton tiskl osadníky, ti ale nepodali se, ale povstavše vyhnali ho.

R. 1694 počalo pěstování rýže, a dařilo se velmi a rozmnožilo bohatství země.

Stýkání se hranic Jížní Karoliny a Floridy španielské působilo mnohé nesnáze.

R. 1702 byla válka mezi Anglickem a Španielskem. Gubernátor Moore vedl boj proti St. Augustine. Pak táhl proti Indiánům Apalachům, kteří byli spojenci Španielů; povedlo se mu je vypuditi.

R. 1706 loďstvo francouzké a španielské pokoušelo se dobýti Charleston; ale s hodnou strátou a hanbou byli odmrštěni.

R. 1715 vypukla obecná válka Indiánská. Yamasi a všichni od Cape Fear až k Alabama byli spojeni. Pálili a vraždili. Gubernator Craven postavil se s 1200 bojovníky proti nim a porazil je na hlavu.

Otroctví tak se zmáhalo, že černochů bylo pětkráte tolik co bílých.

Georgia.

60. Společnost šlechetných mužů, jímž říkalo se "Trustees" (důvěrníci) zamýšleli založiti útočiště pro chudé a pronásledované, i obdrželi od krále Georga II. zem mezi řekami Savannah a Althamaha. Dle tohoto krále pojmenována ta zem. James Oglethorpe, úd parlamentu, byl pojal tento úmysl.

R. 1732 on vedl 130 vystěhovalců sem a r. 1733 zakládala se osada Savannah. Smlouva přízně učiněna s Indiany.

Mnoho Skotů, Švýcarů, Němců přistěhovali se. Důvěrníci dobře je zaopatřili. S nimi přišli i dva mladí kněži

JOHN a CHARLES WESLEY, prosluli to zakládatele Methodistův.

Rum byl zakázán a otroctví uznáno za nepravé. Blízkost Španielů ve Floridě jim škodila.

R. 1740 táhl OGLETHORPE do Floridy, ale ničeho nepořídil.

R. 1742 Španielové vpadli od Havana as 3000 mužů na 36 lodĕch — ale proti prozřetelnému bojování OGLETHORPE-A jenž měl jenom 80 mužů, nemohli nic vyvésti a museli odtáhnout Osada ale neprospívala pro skracování obchodu. Mnozí táhli do Jižní Karoliny.

Když tyto překážky byly odstraněný, Georgia prospívala co "Royal Province."

Francouzská válka.

61. Francouzští osadníci zponenáhla od řeky Laurensius šířili se na západ. Zakládali misie, tržiště a tvrze podél velkých jezer. Dosáhli údolí M i s s i s s i p p i - s k é a pak činili si právo na celé to údolí od pramenu až k ústí na zálevu Mexikánském jmenujíce to částí N o v é F r a n c i e.

Bylo předvídati, že potkají se krvavě britická a froncouzská zeměchtivost.

Tyto půtky mají čtyry doby. 1. Válka od r. 1689. 2. Válka od r. 1702. 3. Válka od r. 1745. 4. Válka od r. 1754, kteráž sluje Francouzko-indiánská.

Mezi r. 1609 a 1616 CHAMPLAIN nalezl jezero C h a m p l a i n a H u r o n.

Hlavní zkoumatelé země byli Jesuité.

R. 1668 jesuistkská misie St. Marie byla založena na jižním pobřeží jezera Horního.

R. 1673 Jesuit MARQUETTE s kupcem JOLIETEM a pěti jinymi došli až na Mississippi.

R. 1679 LA SALLE vystavěl si barku na Jezeře Erie a ploul po jezerách až na Green-Bay. Odtud v březové loďce

ploul zhůru po Michiganském jezeře až k ústí St. Joseph.

R. 1682 La Salle jel od ústí řeky Illinois po Mississippi až do zálivu Mexikanského — a prohlásil všecku tu zem za podrobenou králi francouzskému, a jmenovali ji L o u i s i a - n e na památku Ludvika XIV.

Po dvou letech La Salle přivedl z Francie hodný počet lidu na osadu — kolem ústí Mississippi ale nenašli to — zajeli do Texas — Nepodařilo se. La Salle byl zavražděn.

R. 1689 počala první válka zde mezi Angličany a Francouzy. Nová Francie čítala as 12.000 obyv. a kolonie britické as 10 krát více.

Ta válka počala s Indiány na východu, ješto byli spojenci Francouzů. Napadli New Hampshire a Maine. Zničili Dover a zajatých mnoho hnali do Kanady. Tvrz Pemaquid padla. Obyvatelé na Salmon Falls a Casco Bay, Maine, byli povražděni.

Schenectady v N. Yorku byl vypálen od Indiánů a Francouzů z Montreal, s obyvateli ukrutně bylo zacházeno.

To roznítilo osadníky. Z Bostonu chtěli napadnout Quebec, z N. Yorku Montreal. Vzali Port Royal, táhli na Kanadu — ale zásoby došly — zmehlo. Po vodě také nic — Quebec bylo příliš pevné. R. 1697 uzavřeli v Evropě pokoj v Ryswick.

Ostalo tak, jak bylo před válkou.

62. Za pět let bylo zas po věčném pokoji. Válka zas i sem se zanesla, New England zase mnoho utrpěl.

R. 1707 Deerfield v Massachusetts bylo vypáleno a obyvatele zavražděni.

Osadníci angličtí zase vypravili se na Port Royal. Nepodařilo se, až teprva 1710.

Acadia pod jménem N o v o S c o t i a stala se britickou provincií.

Výprava do Kanady r. 1711 nepodařila se.

R. 1713 válka byla ukonečna pokojem v Uterchт.

63. R. 1718 založil BIENVILLE město N. Orleans.

R. 1728 založili Francouzi Fort Niagara a roku 1731 Crown Point.

64. 1750 měli Francouzi v moci všecky cesty po vodě od velkých jezer k údolí Mississippi. Měli více než 60 vojenským štací od jezera Ontario na Greenbay a řeku Illinois, řeku Wabash a Maumee dolu podél Mississippi až k N. Orleans.

1744 počala třetí válka. Angličané vzali Louisburg na ostrově Cape Breton.

R. 1748 bylo konec války. Mír stal se v Aix La Chapelle.

65. *Francouzsko-indiánska válka* trvala sedm let. Počala hádkou mezi Francouzi a Angličany o hranice v Ohio. Tu dobu bylo as 100.000 francouzského lidu v Americe a desetkráte tolik v anglických osadách.

Francouzi kupčili mnoho s Indiány po vší zemi na západní straně hor Allegheny od jezera Erie k New Orleans.

Tuto dobu dovolil GEORGE Angličanům některým jíti na Ohio a vyhlídnouti si pozemky k osadám. Francouzi ale je vypověděli, jelikož prý ta zem náleží králi francouzskému. Slyšel prý tu hádku starý Indián i řekl: "Vy Angličané chcete celou zem na jedné straně řeky, a Vy Francouzi celou na druhé straně, kde pak ostane Indiánská země?" Oni prý neodpověděli.

Francouzi měli po ruce vojáky a ty poštvali chytit několik Angličanů a uvěznit je. To bylo r. 1753. DINWIDDIE, gubernátor ve Virginii, považil to za svou povinnost klásti odpor proti tomu, neb jemu byla dána právomocnost v části této zemi Ohio.

66. I poslal on k francouzskému veliteli jednatele s listem tázajícím se, po dovodech takového jednání. Toto vys-

lanství svěřil 21 letému mladíkovi, jenž se pro to hodil pro obezřelost, přívětivost a spůsobilost svou. Byl to GEORGE WASHINGTON, jenž později obrátil na sebe zrak celého světa.

Bylo to v lednu když GEORGE WASHINGTON vydal se na cestu s tlumočníkem a několika doprovoditelů přes lesy — ledy řek — plných 400 mil, vyhledal velitele francouzského. Ten s ním spůsobem francouzským déle mluvil a pak mu dodal list na gubernátora DINWIDDIE, v němž praví, že on má právo držeti Ohio vojenskou rukou, a že zde ostane podle rozkazu krále svého.

67. DINWIDEE tedy hned prohlížel své voje virginské a poslal je odraziti Francouze. Dal jim v čelo mladého majora WASHINGTONA. Voje ale byli též posláni z N. Yorku a Jižní Karoliny. Zatím Angličané počali stavěti tvrz, kde jest nyní Pittsburg. Francouzi je odehnali, dokonali sami tu tvrz a pojmenovali D u Q u e s n e (dykén), tak se jmenoval gubernátor kanadský.

68. WASHINGTON rychle pokračoval, přezvěděv, že velká síla Francouzů táhne proti němu, uhnul a táhl se nazpět a stavěl tvrz, již nazval N e c e s s i t y. V ten čas plukovník FRY, jenž byl velitelem všech vojů proti Francouzům, zemřel vkvětnu 1754 a WASHINGTON stal vrchním velitelem.

69. Francouzi útokem hnali na Necessity. Dobývli po 10 hodin (3 července 1754), a WASINGTON nemoha té síle odolat, vzdal se a byl v zajetí. Ale velitel francouzský generál de WILLIERS, obdivoval vůdce Hebráků, čestně je druhý den propustil i se vším zbožím.

70. V letě r. 1754 rozličné kolonie poslali zástupce své do Albany, aby zde vzali na potaz, jak odraziti Francouze. Za prvé učinili smlouvu míru s 6 národy Indiánů, a pak přisvědčili návrhu učiněnému od Dr. FRANKLINA, aby spojili se osady všichni v jeden národ, či Unie rozličných. Ale anglická vláda tomu nepřála — a někteří osadníci také ne, ovšem vlada nechce Jednoty, soběmyslníci také ne.

71 Po mnohých letech byli teprva tak spojeni.

Poštvaní od Francouzů Indiáni počali vraždit na hranicích Nového Anglicka a jinde bílé rodiny a Angličané nevěděli jinou cestu obraně než pravidelnou válku. Anglická vláda přisvědčila a slíbila pomoc, a v únoru r. 1755 irský bojovník, EDWARD BRADDOCK přišel s vojskem do Ameriky a a převzal velitelství. Svolal gubernátory do Alexandrie ve Virginii a ti usnesli plán války.

Výprava roku 1755.

72. Troje vojsko bylo vypraveno. Jedno proti tvrzi Du Quesne, druhé proti tvrzi na jezeru Champlain.

Mezi tou výpravou plouli 3000 mužů z Bostonu na Novou Skotia. Dobyli tvrze a hnali ubohý lid, jenž nemíchal do boje, do lesů a úrodu jim zničili a mnohé vzali sebou.

General BRADDOCK hnul od řeky Potomac proti tvrzi Du Quesne, a WASHINGTON byl jemu po boku. Tento skromně radil, aby račil povážit, že uskoční Indiáni jinač bojují než pravidelní voje. BRADDOCK podíval se hrdou útrpností na mladíka řka: "Jest to věru divné, že Virginiánek chce učiti britického generála válčiti."

Bylo horoucí poledne v červenci 1755 — náhle ze lesů fičely kolem kulky a šípy z ruk neviditelných. Zmatek nastal a hojná žeň smrti. Tři hodiny takové poražení trvalo. Důstojnici z koňů padali mrtví neb ranění — BRADDOCK byl raněn — jen WASHINGTONA netekla se střela, jenž nyní ujal se velitelství a vyvedl voj nazpátek a Indiáni nešli za ním.

BRADDOCK byl odnesen z bojiště — brzo zemřel a byl v lese pochován, a 777 mužů z vojska a z řadů kolonistů padlo zde — a z druhé strany sotva prý 50. Rozešli se ostatní odtud domu.

Gubernátor SHIRLEY z Massachusetts vedl vojsko — na Ontario. Nic nepořídiv vrátil se do Albany. Sir WILLIAM JOHNSON, indianský jednatel mezi Mohawky, vedl ty voje na

jezero Champlain. As 6.000 jich bylo shromážděno u tvrze Edward pod gubernátem LYMAN.

DIESKAU, francouzský velitel, blížil se s velkou mocí Kanadiánů a Indiánů a porazil 8. září britický v j, a táhli proti JOHNSONOVI, byl poražen a raněn i brzo na to zemřel. JOHNSON vystavěl zde Fort William Henry a táhl nazpátek do Albany.

Dělaly se přípravy k pravidelné válce mezi Brity a Franky.

Výprava roku 1756.

73. General ABERCROMBIE přišel v červnu z Anglicka s čestným vojskem. Válka byla vzájemně ohlášena. Na počátku srpna general francouzský MONTCALM v čele 5.000 Franků, Kanadiánů a Indiánů vzal Angličanům, poraziv je 11. srpna, tvrze v Oswego — Lord LOUDOUN byl tím zmaten, rozpustil jiné výpravy, upevnil více tvrze Henry a Edward, a mnoho vojáků byl ubytováno v srubích a jiných ohradách podél hranic Virginie a Pennsylvanie, jimž velel WVSHINGTON a podobně stalo se v Karolinách.

Indiáni zabili aneb zajali as 1000 bílých. Slyšíc, že jich větší počet chystá nápad, plukovník ARMSTRONG a 300 vojáků nenadále učinili útok na ně v noci v září a zabili hlaváče jejich a zničili town jejich. Dali pokoj.

Výprava roku 1757.

74. Lord LOUDOUN byl pravý loudon, jenž by svým váháním všecko kazil, co začal. Jeho loudavosti dobřo použili Francouzi i také vzali zase Louisburg. On přitáhl na konci června 1757 do Halifax, kdež nalezl velký počet válečních lodí a 5000 mužů z Anglicka. Někdo mu ale řekl, že Francouzů jest více v Louisburgu než on má, tak tedy pro samou opatrnost vrátil se do New Yorku v srpnu.

Zatím MONTCALM na konci července s Francouzy, Kana.

diány a Indiány vyšel z Ticonderoga a ztekl Fort William Henry. Statečný MONRO držel se udatně po šest dni očekávaje pomoc od generála WEBB-A. Nepřišla. MONRO musel se vzdáti. MONTCALM uznávaje jeho statečnost, a slíbil čestně propustit voj do Fort Edward — ale když odcházeli, napadeni byli od krvolačných vlků Indiánů, ješto mnoho jich zabili a zplundrovali. Fort William Henry byla se vším zničena. MONTCALM vrátil se do Ticonderoga.

Tak se ukončila výprava r. 1757. LOUNDOUN odešel do Europy, aby odpočal si na vavřinu V Anglicku ale povolán byl za prvního ministra muž veleschopný WILLIAM PITT. Ten i hned činil přípravy ku obnovení boje.

Výprava roku 1758.

75. PITT povolal generála ABERCROMBIE na místo Lorda LOUNDOUNA. Vypraveno bylo mnoho lodí pod slavným nadlodníkem admirálem BOSCAVEN, a v Americe též připravovali se na velké skutky a děje.

Pozdě v květnu BOSCAVEN vyploul z Halifaxu. Pověstní gubernálové AMHERST a WOLFE přišli sebou v čele 12000 mužů; na počátku června přistáli blíže Louisburg. Bojováno aspoň 50 dni — Francouzi ustoupili a 5000 bylo jich zajato.

Mezi tím general ABERCROMBIE a mladý HOWE vedli as 20.000 mužů k útoku na Ticonderoga. Plavali na plochých loděch dolu po Lake George a druhý den počal pochod skrze lesy a močály ku Ticonderoga. Francouzi napadli je — Lord HOWE padl ku zármutku všech — neb byl milován ode všech. Byl pochován v Albany, a povídá se, že když několik let byla rakev jeho otevřena, jeho krásné kaštanové vousy byly o mnoho delší — vyrostly v kryptě.

ABERCROMBIE nic nepořídil, stratil jen as 2000 mužů a vrátil se do Albany.

Na místo jeho povolán byl general AMHERST. Colonel BRADSTREET dobyl Fort Frontanac.

V listopadu táhl general FORBES proti Fort Du Quesne s 9000 muži. Francouzi opustili to místo— Jméno té tvrzi bylo proměněno na F o r t P i t t—odtud P i t t s b u r g.

Indiáni byli tak postrašeni, že slíbili nebojovati více proti Angličanům.

Válka roku 1759.

76. PITT uzavřel dobýti Kanadu a proto vybral důstojníky schopné a vypravil tolik vojska, ješto by stačilo vytlačiti Francouzy z Ameriky. General AMHERST stal se nejvýšším velitelem všech vojů. Na jaře roku 1759 AMHERST nalezl 24.000 mužů v Americe, hotových vtrhnouti do Kanady a ještě přibylo lodi a mužů z Anglicka. V červenci AMHERST se s 11.000 muži před Ticonderoga. Angličané byli právě dozvěděli se, že general WOLFE jest v Quebec, utekli se do Fort v Crown Point. AMHERST za nimi. Hrůza pojala je, spěchali ku loděm svým a na nich po jezeru do Kanady. Tak byli odehnáni od jezera Champlain a nikdy nenavrátili se. Ticonderoga z části zbořena.

Generalové PRIDEUX a JOHNSON v červenci plouli z Oswego k útoku tvrze Niagara na ústí řeky Niagara. PRIDEAUX byl zabit roztržením děla. JOHNSON dorážel tři neděle na na Francouzi, jimž přispěli mnozí krajané a jižní Indiáni ku pomoci. Ale Angličané porazili je a vzali tvrz.

WOLFE byl nyní blíže Quebec, ale to místo bylo silně ohraděno a část 300 stř. nad řekou St. Lawrance.

Místo bránil gen. MONTCALM. Na počátku července v hrozné bouři byla neštastná bitva. Angličanů padlo 500. WOLFE čekal na AMHERSTA, aby přispěl ku pomoci. Konečně porazila zimnice statečného WOLFE, ale on nepřestal bojovati, již dvakráte raněn byl, a nepřestal až kulka pro-

jela prsa jeho, a on padl — ale ještě slyšel návěstí o vítězství Angličanů.

MONTCALM padl teměř tu samou dobu. Nyní stojí v Quebec na památku obou jeden pomník.

Kanada nebyla ještě zcela dobyta.

Výprava roku 1760.

77. Na jaře r. 1760. Francouzi hleděli dobýti Quebec. Nepodařilo se. Vojsko jejich bylo odraženo a uteklo do Montreal.

General AMHERST připravoval se velmi k boji konečnému. Francouzský velitel seznal v září, že jest vše straceno. Válka Francouzo-Indiánská byla ukončena, ale teprva 1763 byl v Paříži mír uzavřen mezi Anglií a Francií. Francie postoupila všecko, co leželo na východní straně řeky Mississippi až na Nový Orleans. Co by na západní straně postoupila Španii za podporu ve válce s Amerikou.

Španie postoupila Anglii Floridu za Havanah, ješto byli Angličané vzali před rokem.

R. 1759 byl Major ROGERS s 200 mužů poslán proti St. Francis Indiánům blíže řeky St. Lawrence asi na půl cestě z Quebec do Montreal. On vypálil jejich town, zabil 200 z nich a 20 žen a dětí zajal. Tito Francis Indiáni byli nejurputnější nepřátele anglických osadníků. Oni v šesti letech zabili a zajali 400 osadníků a na sta skalpů viselo nade vchodem do wigwamů, když Major ROGERS vtrhl do vsi. Porazil je, ale stálo mnoho to vítězství.

Roku 1760 byly zlé půtky s Cherokee Indiány na jihu. Francouzi prý je podpalovali — Posláno bylo proti nim 1200 mužů a nepořídili mnoho.

Roku 1761 2600 mužů vedeni plukovníkem GRANTEM svedli s nimi bitvu velkou v jejich vlastní zemi, a tu byli Cherokesi z úplna pokoření. Všecko bylo vypáleno a oni utekli do hor. Několik dni na to přišli hlaváči a učinili smlouvu míru.

78. Za 125 let ty kolonie při nesnázích a bojech zrůstaly a bylo jich 13 a měli as 2½ milliony obyvatelů.

Nebude zajisté nelíbo opakovati založení těch osad:

Na jihu byla	Virginia založena	1607.
	North Carolina	1660.
	South Carolina	1670.
	Georgia	1733.
V prostřed —	New York	1613.
	New Jersey	1624.
	Pennsylvania	1681.
	Delaware	1638.
	Maryland	1634.
Na sever —	Massachusetts	1620.
	Connecticut	1633.
	Rhode Island	1636.
	New Hampshire	1623.

Maine náležel k Massachusetts.

Až posud slouly kolonie — britické — od nička budeme poznávati je co *Jednotu Svobodných Obcí v Severní Americe.*

III.

Koruna košatá třináctí haluzová.

V TĚCH krutých bojech dosavádních ty osady mnoho utrpěly, a nejen ty cizí nápady Francouzů a Indiánů hubili je ale i ti královští gubernátoři, činili zlé nátisky. Tím ale cvičila se síla a připravovala se, ač nevědomky, ku pravému vývoji. To jest ten historický ďábel, který vždy zlé zámýšlí i také působí, ale na konci právě byl zahanben tím, že dával podnět k tomu, čemu chtěl uškoditi. Anglicko přemohlo Francouzsko v Americe, ale tím mněli míti kolonie v hrsti, a že mohou z podrobení jejich míti užitek. R. 1760 nastoupil vládu v Anglii mladý král George III. Jak to bývá, lid v Americe kladl v něho velké náděje. Neměl mnoho nadání; matka a jeho vychovatel Lord Bute vštípili mu myšlenky o svobodě — totiž králů, že nemají v libovůli své ničím mýleni býti. On byl dobrý křestan a četl více v bibli než v jiné poučné knize. Angličané stěžovali si na toho svádícího Bute. Každý hloupý jest svéhlavý.

R. 1763, dne 10. února uzavřen byl mír mezi Anglií a Francií. Francouzové ztratili v Americe Severní Nové Skotsko, Kanadu, Louisianu až na město Orleans, v západní Indii ostrovy Dominik, Tobago, St. Vincent, Granada a t. d.

Parlament anglický potvrdil tu smlouvu; ale parlament, král a Bute neměli přízně u národu. Bute musel v dubnu 1763 z ministerium vystoupit. Toto všecko pomahalo svobodomyslnosti. Vedle Torů a Whigů, šlechticů zjevila se strana národní. Bute, ač ne minister, šeptal tím účinliveji krá-

li do uší. Skoro denně byly třenice v Londýně. To ale nebylo věru na škodu osadám v Americe. Stěhování do Ameriky trvalo pořád. R. 1746 byl založen Vermont, něco později Kentucky.

80. Anglicko vynaložilo velmi mnoho na tu válku s Francouzy. Král GEORGE tázal se rádcův svých, jak by přišel k penězům. "Všecko vyrovná daň uložená na ty naše Amerikány," odpověděli. "Oni jsou bohatí, a rádi dají mnoholi jest vládě potřeba. Budiž uloženo clo na všecko zboží, co na lodích se dováží tam."

V skutku 5. dubna r. 1764 vyšel zákon o uložení cla, jmenuje se *Sugar Act*. Také mělo 10.000 vojska britického ubytováno býti v Americe. Ale osadníci hlasitě stěžovali si proti takovému zámyslu; a opírali se o důvod, že nemůže právně býti přidržen ten k daněm, k nímž on v parlamentě nejsa nemohl ani svoliti, ani mluviti proti nim. Massachusettský jednatel v Londýně částečně svolil k nějaké dani; ale osadníci odepřeli veskrz uvedení takového pravidla. Ale parlament britický byl odhodlán žádati daně bez zastoupení v parlamentu. Král poslal sem výběrce (commissioners of customs). To pohoršilo osadníky a roznítilo proti výběrčím. JAMES OTIS, právosmělý z Massachusetts, mluvil proti tomu veřejně a vyzýval občany neplatit ani penny. Výběrčí málo sebrali.

81. R. 1765 Britický parlament usnesl zákon: Že má právo ukládati daně. Následovně vydal 7. února r. 1764 zákon, jenž dostal a podržel jméno *Stamp Act* (v Rakousku by se řeklo: *Kolkový Patent*). Dle toho zákonu žádná listina, zápis, úpis, (deeds, bonds and notes) a jiný písemní závazek nemá žádnou platnost, když nemá svůj jistý kolek, za který se musí tolik a tolik platit koruně Velké Britanie.

V horní sněmově lordové jednohlasně ten zákon usnesli, ale v dolní sněmovně občanů nalezl ten návrh odpor. Co-

lonel BARRE jmenovitě výtečnou vymluvností opřel se proti němu. A když konečně jednalo se o to, zdali ano nebo ne, bylo 50 údů ze 300 proti němu. Král potvrdil 22. března.

Když toto dělo se v Londýně, byl tam právě FRANKLIN. Byl tázán, co on o té věci myslí? On bez obalu pověděl, že Amerikáni nikdy se tomu nepodrobí. I psal sem na přítele THOMPSONA: "The sun of liberty is set," ale dostal za odpověď, že vyjdou nová světla.

V Americe zdvihla se bouře veliká, když v dubnu došla ta zpráva o tom zákonu. Nejohnivěji hřímal proti tomu mladý muž na sněmě ve Virginii PATRIK HENRY. On pravil, že král se tu ukázal co pravý tyran — a připomínal co se stalo CÆSAROVI, KARLOVI I., na prvního dorostl BRUTUS na druhého CROMWELL a na GEORGE III. — Zde ostal státi — ale ze shromáždení voláno: "Zráda, zráda!" — nač on odpověděl: "may profit by their example!"

V říjnu sjel se kongres kolonií v New Yorku. Každá obec poslala tři zástupce a sice Massachusetts, Rhode Island, Connecticut, New York, New Jersey, Pennsylvania, Delaware, Maryland a South Carolina. Ti usnesly odpor proti kolkovému neprávu a vyslovili, že nerozdílné jest právo ukládati daň a právo zastoupení v parlamentu.

Obecný lid bez velkého rozbírání práv pálil, ničil, schovával ty kolkované papíry, tak když měl zákon vstoupiti v život, jen málo kolků bylo nalezeno. Ano kanadské noviny nebyly přijaty, jelikož kolkovány byly.

Lid právosmělý, odvážlivý, po ničem se neohlížející než po pravdě a dobru jest nepřemožitelný.

Noviny jistým, stálým, neuplatitelným, nemýleným duchem, jsou platnější než četné vojsko; a ty všecky psali proti tomu *Stamp Act.* Společnosti se množily, jmenovaly se: "Sons of Liberty." Nejmnožnější byli v New Yorku, Connecticut aMassachusetts.

Franklin byl radil: " Light the lamps of industry and economy" (rozžhati světlo průmyslu a hospodářství). I porozuměli tomu, že odložením všeho nadherného nadbytku potrestali by Anglicko — nebrali žádného zboží od tamtud, sami připravovali vlnu, předli a tkali, ano aby neubylo vlny, shodly se nezabíjeti skopový dobytek na maso; a nekupovali od jinud ničeho, bez čeho lze býti a co si sami mohou zhotoviti. Přísná šetřivost stala se modou a fabriky a umělci v Britanii cítili následek nemýlenosti.

Sbíralali se též chatry a lůzy. V srpnu nalezeny byly dvě podobizny pověšeny na staré jilmě v Bostonu. Jedna byla úředníka kolkovního. Večer nosili je po městě v průvodu a křičeno: " Liberty and property and no stamps." (Svoboda, vlastníctví a žádné kolky). Zbořili jeden dům Olivera, úředníka kolkovního, jak se domnívali. Druhý den ohlásil Oliver, že se vzdává toho úřadu a bylo zas vše dobře. Takové rušení pořádku šířilo se po celém New England. V Anglii nejen slavní statní státníci, Pitt a Burke, nýbrž i kupci žádali o odvolání toho bouřlivého zákonu kolkovního.

Parlament odčinil jej 22. února 1766. Když změněno bylo, bylo to slávy v Anglicku a v Americe. Zdálo se, že navrátila se stará přízeň.

82. Amerikáni brzo přestali jásat, když poznali, že tu samou dobu odčinění stamp-aktu bylo v parlamentu vysloveno pravidlo: " že parlament britický má právo uložiti daně na kolonie, kdykoliv uzná to za prospěšné." To jest ale právě to, proti čemu povstali. Vždyť Amerikáni chtěli jim dáti ty peníze a víc, než by ty kolky obnášely; oni jen opírali se proti tomu, že by měli platit daň bez zastoupení v parlamentu; což jest sprosté znamení otrockého poddanstva.

Osud dohaněl Mefisto, aby něco hloupého v podobě chytrého provedl a tím pravdě pomohl ku předu.

Dne 22. června 1767 král George III. podepsal zase zákon v parlamentu usnešený, ovšem na jeho ministrův podnět; totiž že ukládá se koloniím povinnost platit clo z papíru všeho druhu, skla, barev a čáje, ješto přijde v tu zem, bylo to pojmenováno "*levying duties.*" Ale ještě bylo horší přidáno. Zákon byl usnešen v parlamentu, jímž bylo uloženo všem zákonickým sborům opatřiti britické vojsko bytem, palivem, svíčkami a vším potřebným nákladem kolonií. Poslali vskutku vojsko, aby přimusili lid platit tu jistou sumu peněz. Amerikáni nemohli snésti tu myšlenku, že mají státi se otroky vojenským násilím. V každé kolonii zákonický sbor vzal to před sebe, a v r. 1768 již každý to byl vyslovil, že parlament nemá to právo uložiti daně na Amerikány, když ti nejsou zastoupeni v tom parlamentu.

Angličané hleděli na to jinač. Pokladnice byla prázdná, a mnoho vynaloženo na válku ku prospěchu osadám a ta válka stála as 400,000.000 dollarů. Tak jsou prý Amerikáni povinni zase přispívati do pokladnice, a že nevděčnost jest neučiniti tak. Angličané, že sami uložili si daň z cidru, piva, thé, cukru, kávy a t. d. — proč by tu měli následovat kolonie? Inu, zní to dost rozumně, ale nejedná se o placení, nýbrž o zastoupení. Jiný jest, když někdo nuzný žádá "dej mi podpory" aneb násilně sahá do kapsy a bere sobě sám dle libosti, neb čeho najde.

Ještě více. Parlament usnesl zakon, aby zřízen byl v Americe celní dům a rada vyběrčích. Mělo vše vstoupiti ve skutečnost dne 20. listopadu ale již dříve dostavili se tři úředníci v Bostonu. Obyvatelstvo rozčílilo se.

Mimo to z těch sebraných daní má placeno býti služebné gubernátora, soudcův a jiných úředníkův. Amerikáni poznali, že to jest proto, aby tito úředníci byli odvráceni hleděti ku prospěchu kolonií, nýbrž k těm, ješto je vyplácejí a mohli by zadržet platy.

Následek toho zasíláno usnešení, žádostí a osvědčení mnoho ze všech osad do Anglicka. R. 1768 zákonictvo Massachusettské poslalo pokornou prosbu o té věci. Ale následoval hned oběžník vyzývající, aby se spojili Obce ku usnešení, jak by se dala nalezti cesta ku rozvázání těch svízelů

To ale pohoršilo velmi britické ministerium a žádáno aby to bylo odvoláno. I poslali také oběžník na kolonie. Nic neprospělo.

Bostonští kupci sestoupili v jednotu a shodli se nedovážeti žádného zboží z Anglicka, leč některých jmenovaných, ani kupovati zboží anglické jakéhokoli druhu od jiných, ješto je mají z Anglicka.

Přistala loď s vínem z ostrova Madeira. Až posud nedbalo při takových věcech na pravidla, ale ti výběrčí (commissioners) ti chtěli přísně vše vykonati. V noci všecko víno až na něco, bylo složeno od úřadu a dáno do obecných krámů, a loď byla dána pod dozorství.

To podráždilo lid. Lůza hrnula se k domu výběrčího — hřmotila, bouřila a bořila — škoda i ve velkých věcech lůza míníc pomahati, škodí, kazíc dobrou věc.

83. Za několik dni přistáli dva pluky britického vojska v Bostonu, aby byli po ruce gubernátorovi při záchovávání pokoje a pořádku a pro ochranu celního domu a celníků při vykonávání svých domnělých povinností. Obyvatelstvo bylo již tím uraženo, že voje táhli skrze město, jako cizí vítězové, s puškami po hotově i s bodáky, co jen tyran ukazuje na hrůzu, otrokům svým Výbor měštanů zdráhal se zprvu dati vojakům byty, ale konečně svolili pustit jeden pluk do Faneuil Hall. Druhý den gubernátor na úkor obci otevřel vojsku Obecný Dům (State house), a oni usadili se tam a dvě polní děla postavili před něj. Tak bylo v Bostoně! Vždy po ulicích bylo vidět a slyšet hřmotné pochody vojáků — i v neděli bubnovat a pískat po ulicích! To bylo již mnoho pro Boston pobožný!

Na počátku r. 1769 teprva obecné pohoršení bylo po všech osadách. Až potud jevila se ale rozčílenost jen místně, nyní plamen roznícených myslí šlahal po celé zemi.

Britický parlament, totiž v únoru tohoto roku, prosil krále rozkázati gubernátorovi v Massachusetts, aby bedlivě bádal po osobách, ješto by mohli viněni býti zrádou i takové aby poslal do Anglicka k soudu. Není třeba velkého důvtipu, co ti páni v Londýně zámýšleli, a obce zdejší s náležitým vztekem přijaly tu zprávu. Ve Virginii severní prošlo ve shromážděních mnoho resolucí, ješto velice popouzely gubernátory; ale již ten hněv královských náčiní nepálil.

V měsíci květnu zástupci schromáždění v Massachusetts nechtěli jednati, pokud směnovní dům jest v rukou zbraného lidu. Gubernátor nedal se pohnouti vojsko přesídleti, tož zástupci přesídleli do Cambridge. Tu nedali se mýleti a jednání jejich tak se zdálo urážlivé gubernátorovi, že je rozpustil, jako učinili gubernátoři na jihu.

84. Roku 1770 na jaře usnesl britický parlament odčinění všech těch povinných platů, ješto působily tolik pohoršení, jenom clo na čáj mělo ostati. To bylo při všem zmírnění to samé v jádře, totiž v parlament britický má to právo ukládati daně libovolně i na ty, ješto nemají účastenství v zakonictví. Obce neodstoupili od toho, co byli uznali za právo.

Vojsko britické hovilo si v Bostonu a nebyla žádná čáka, že by chtěli odtáhnouti. Občané a vojáci škádlili se na potkání.

Dne 2. března 1770 šel jeden voják okolo dílny provaznické. Stal se zde nápad na něho i byl zle potlučen; utekl ale přece, ale vrátil se brzo s mnohými soudruhy vojenskými a ti mstili se na provaznících krvavě.

Dne 5. března mezi 7 a 8 hodinou večerní, rozčílený lid sebral se ozbrojen kyjemi: táhli na King Street, ale již ji jmenovali obecenskou, křičíce: "Vyžeňme tu slotu, ty ho-

lomky — co tu mají mezi námi?" V tom strhl se křik, že město hoří.

Zvony zvučely, shon byl větší a hřmotnější. Táhli k celnímu domu, a vidouce tam hritickou stráž, řvali: " Zabte ho, zabte ho!" Na jeho volání přiběhlo více strážníků; i s nabytou zbraní pokračovali. Potkali se s velkým sborem lidu vedeného obrovským černochem ATTUCKS.

Smýkali kyjmi, házeli s puškami na vojáky, vyzývali je a láli a doráželi. Vojáci nehnuli se. Konečně ATTUCKS bil kyjem na pušky jejich volaje na svou luzu: " Dále-sem! nebojte se,oni nesmí vystřelit, ta bojácná slota — zabte je!"

ATTUCKS napřáhl ruku proti kapitánovi stráže, zdržen jen od bodákem od nápadu. Luza zase hulákala: "Oni nesmí vystřelit." V tom vyšly rány, ATTUCKS hned padl mrtev. Vojáci střelili ještě dvakráte a zase padli dva a více jiných bylo raněno. Luza rozprchla, ale brzo vrátili se, aby odnesli těla. Celé město bylo zhůru! Tisíce mužů, žen a dětí běhali po ulicích. Všudy bubnováno, všudy voláno: " Do zbraně!" — Vojáci, ješto střelili mezi lid, byli zatknuti — gubernátor chlácholil rozjitřený lid a luza rozešla se.

Druhý den vojsko dostalo nařízení táhnouti do Castle William; pevnůstky městské.

Dne 8. března byli ti zastřelení pochováni. Krámy a dílny byly zavřeny tu dobu, zvony v Bostoně a v okolí vždy vyzváněly. Náramný průvod ubíral se na hřbitov.

Vojáci byli postaveni před soud; dva byli odsouzeni k vězení a šest vyviněno. Luza ovšem nejráději by je byla roztrhala na kusy; ale to je znamení že luza jinač soudí, než občané v pravdě svobodu dobývající; a hlásá, že všechni monarchové hledí jen vyhověti své libovůli, a drží vždy bodáky proti občanstvu, leč když někdy zmehne jim, tu chvílku hrají ze na svobodomilce a tajně činí si s lizálky svými urozenými a placenými posměch řkouce: " Však je brzo z krotíme," ale vždycky přece to nejde!

Tento děj v Bostonu má jméno v historii: "The Boston Massacre."

85. Něco ubylo hřmotu ale ticho nebylo. Kupci zase kupovali zboží anglické vyjma thé, s tím nechtěli nic míti; ano společnosti byly zřízeny se závazkem neužívati čáje.

Úředníci celní trvali v opovržení.

R. 1771 jeden celník v Bostonu zadržel loď jednu pro jistý celní přestupek. Luza zmocnila se ho, strhala šaty z něho, nahého vezla po městě pak obrátivše ho v kolomazi povalili do peří a pustili.

Ten samý rok v Severní Karolině asi 500 občanů dali si jméno "Regulatorů," a odporovali zákonům a vládě a všem úředníkům vlády. Gubernátor TRYON vytáhl proti nim; 300 jich padlo a zajato mnohých. Někteří byli odsouzeni pro velezrádu a odpravení.

86. R. 1772 britická ozbrojena loď Gaspee ležela již nějaký čas v přístavu města Providence na Rhode Island, aby chránila obchodnické zákony. Obecenstvo nenávidělo tu stráž. Gapsee vzala si to právo žádati od lodí toho města, aby při svém přistání složily sve barvy, a když se zdráhají stříleti na ně a hnáti se za nimi do přístavu. Jednoho dne připloula loď s pocestnými, nechtěla svinout prápor městský. Gaspee počala ji honiti, ale ta městská loď chytře otáčela se — a eihle Gaspee uvázla na písku — a to ta loď zamýšlela a stalo se ku radosti všech lodníků a občanů vůbec.

O 2 hod. příštího rána, přikradli se sebráni ochotníci a jim pro bezpéčí hlídaly mnohé loďky — vstoupili na Gaspee, požádali úředníka, aby se vším, co se mu zdá milé neb užitečné i s lidem svým vystoupil na břeh — a když se tak stalo, zapálili tu loď se všemi zásobámi.

Úředníci britické vlády pilně se přičinili, aby dozvěděli se vinníkův a mohli pomstiti se na nich. Slyšte! vypsali odměnu 500 liber sterlingů (to jest asi 2500 dollarů) na vyzra-

zení. Co se tu asi vynalezlo zrádcův? Žádný se nenalezl. Souvědomí, soumyslní — a právosmělí — ti jsou jistí na cestě své, ale kde je slota — tam marný jest odboj šlechetných proti tyranům slotu uplácejícím.

Ten samý rok ještě v Bostonu byl svolán sbor, jemuž uloženo všem Obcím v zemi a celému světu vysvětliti, oč se jedná. Virginia byla v čeles planem pro všecky obce. Zřízeny byly výbory pro vzájemné dopisování a vyměnavání smýšlení a výměřování budoucích cest.

R. 1773 ujednáno v britickém parlamentu že "Východo Indická Společnost" jest oprávněna zavážeti své thé do Ameriky bez cla placeného v Anglicku. Pravili ti páni v srdci svém: " V Americe budou míti thé lacinější než v v Anglicku, tu není pochyby, že tu maličkost totiž tři pence či šest centů za jednu libru rádi budou platit.

Jak schytrale líčila ta matka Anglie dcéři své americánské ten zisk, aby jen vylákala přivolení k jakéž takéž dani. S tou důmněnkou připloulo více velkých lodí s nákladem čáje. — Ale nastojte! nenalezl se žádný, kdoby byl přijal thé, neb vůbec chtěl něco míti s tou věcí. Několik beden bylo prý odevzdáno do Filadelfie, ostatní bylo tiše v půstěno do moře od spolku, jelikož členové vkradli se na loď s tím úmyslem.

New York a Filadelfie poslaly to thé nazpátek do Londýna. Měštané v Charlestown složili sice to thé, ale do sklepů vlhkých, stuchlých, a tu zkazilo se.

Bostonští chtěli také poslati to thé do Londýna nazpět a nemohli to učiniti.

Měštané byli svoláni a ujednáno požádati gubernátora, aby ty lodě byly vypověženy. Gubernátor si nepovšimnul.

Rozvlnění mysli v obecenstvu. S gallerie tu ozve se hlas: " Do boje!" Ten, od něhož bylo to vysloveno, vypadal

jak Indián — Shromáždení měštanské i hned bylo rozptýleno.

Lid ale hnal se ku přístavu, kde ležely lodě s tím thé. Tu vyskytlo se 17 lodních kapitánů, tesařů a jiných lodníků — oděných a malovaných jako jsou Indiáni V noci vloudili se na lodě a netrvalo dvě hodiny a 340 beden bylo vyprázdněno do moře, a na to lid ten tiše rozešel se.

Zprára o těchto zpourách došla do Anglicka brzo v r. I774 a jen tím více roznítila hněv vlády proti koloniím a ustálila předsevzetí trestati přísně tyto svévolnosti. Boston měl první pocítit pomstu uražené vlády. I bylo nařízeno, aby žádné zboží nebylo připuštěno do přístavu. Tím se měl obchod Bostonský zničit. Jmenuje se toto poslední usnešení parlamentu *The Boston Port Bill.* Působivost jeho nastala 1. června. Následovala všech obci jednomyslná rozvsteklenost a bouřlivá shromaždění po townech, posty si ukládali, a závazek a umluva (League and Covenant) nemíti žádný obchod více o Anglickem byla podepsána od náramného počtu občanů.

General GAGE, jenž byl na jaře toho roku nastoupil úřadgubernátora, vydal prohlášení proti té úmluvě, jíž uznává za zrádu, ale bostonští měli za zrádu jeho proklamaci a za nepřítelé vlasti všecky, kteří ten závazek nepodepsali.

88. Když zakonictvo bylo v červnu t. r. shromážděno zástupců rozličných kolonií a poslanci z Massachusetts byli hned zvoleni. Jiné kolonie souhlásily s tím návrhem a stalo se, že již

4. *září,* 1774. *První kongress Obecný byl zahájen ve Philadelfii.*

Byli přítomní poslanci od 11 kolonií. Ze Severní Karoliny došli teprva 14. září.

Za přesedu zvolen byl PEYTON RANDOLPH a za sekretáře CHARLES THOMSON. Usnešeno, že během jednání každá kolonie má míti jenom jeden hlas.

Jednání tohoto sjezdu vyznamenávalo se smělostí, rozhodlostí a určilostí.

Prohlášení práv bylo brzo vyjednáno. Na to nikdy ještě nebylo pomýšleno, ale brzo ve Francouzské velké revoluci bylo v tom pokračováno. Usnešeno, aby žádné zboží ani z Anglicka sem ani odtud do Anglicka nebylo dováženo.

Usnešeno zaslati žádost na krále, přípis k britickému národu a památní list obyvatelstvu v Kanadě. Ten sjezd trval osm neděl. Než se rozešli, schodli se o novém sjezdu též ve Philadelfii na 10tého máje příštího; a všichni osady mají voliti řečníky co nejdříve možná.

Na tomto prvním sjezdu Georgia nebyla zastoupena, zde totiž gubernátor předešel zvolení poslance. Dle vyznání slavného státníka britického PITTA nebylo prý žádného sněmu, jenž by byl předčil tento sněm co do statečnosti důvodnění, pronikavosti rozumu, moudrosti uzavírání.

89. V září r. 1774, gubernátor general GAGE zmocnil se zásob v arsenálech v Cambridge, Charlestown, upevnil Boston Neck, rozpustil zakonický sněm Massachusettský. Shromáždili se pod jménem "Provincial Congress," zřídili sbor obrancův pod jménem "Minute men," a "sbor bezpečnosti." JOHN HANCOCK předsedal.

Kolonie vůbec chystaly se k obraně. WASHINGTON sestavoval sbor obrany ve Virginii a PATRIK HENRY hřímal: "Pane! pravím Vám, musímedo boje!"

Britický parlament prohlásil, že v Massachusetts vypukla revoluce a že jest podporována od ostatních kolonií. I hned nařídil poslati vojsko nové do Ameriky, zatím 10.000 mužů.

Kolonie ale také zvětšovali počet svých Minute-men, to jest vojáků, ješto by byli hotovi ku pochodu za minutu po vyznání — a to 20.000 mužů.

Ta britická vláda nemusela tenkráte hledět na čest; neb

sáhla i po nejšpatnějším, jen když se jí zdalo, že tím pokoří kolonie v Americe a jmenovitě Boston.

Tu dobu i svrhla BENJAMINA FRANKLINA z úřadu Postmaster Generala; neb poctivý nemýlený FRANKLIN nelíbil se jim pro nelíčenou svobodomyslnost a zastávání obcí amerických. Svrhli jej, ale tím přidali kvítko do kytky slávy jeho.

19. *duben* 1775.

90. V britickém parlamentu hněvali se na ty kolonisty jen jako slotu tvrdohlavou, neposlušnou, a že musí náležitě pokáráni býti, proto musí býti posláno více káratelů proti ním.

Občané amerikánští též připravovali se buď dobýti vítězně svobodu nebo padnouti slávyhodnou smrti. Měli velké sklady vojenské v Bostoně a chtíce je odstraniti, velkou lstí zklamali britické stráže — odváželi kanony a koule pod hnojem — prah v košíčkách trhovních a p. Gubernátor GAGE také bděl. Uslyšev, že v Salem jest několik děl, poslal vojáky pro ně. Když se vraceli, lid jim obrátil most, a bylo by zde přišlo k bitvě, kdyby nebyl kněz BERNARD to zprostředkoval

Pozdě večer dne 18. dubna poslal GAGE 800 gubernátníků a lehkou pěchotu, aby zničili jisté vojenské sklady v Lexingtonu a v Concord asi 14 mil na severozápad od Bostonu. Ale ač dosti z chytra se vypravili, Amerikáni všech vyšpehovali a oddělení obrany byli o 2 hod. ráno již v Lexingtonu hotovi ku ochraně skladů. O 5 hod. ráno 19. dubna britický boj, jemuž velel major PITCAIRN dorazil do Lexingtonu. Major vida Amerikány obořil se na ně, kázaje: "Složte zbraň rebellanti a rozejdete se!" Když se žádný nehnul, jel k nim a vystřelil pistoli svou a vztýčiv meč kázal svým: "Palte!" Několik Amerikánů padlo. Ostatní rozprchli se, ale Briti střelili za nimi, osm jich bylo zabito.

Vojáci táhli do Concord, zde zrušill dvě děla a několik

set liber prachu vpustili do studní a rozbili 60 barrelů mouky a dali se na cestu zpáteční do Bostonu, ale Amerikánánů pospíchalo mnoho ze všech stran proti Lexington a Concord a to všeho druhů, se svou ač dosti chatrnou zbraní, ale jelikož jim sloužila na honu, na zvěř poslouží i na Brity. Ze stodol, ze zápletí domů, zdí, stromů číhala smrť a metala osudy mezi britické žoldnéře.

Z Bostonu přišla jim posila 900 mužů. To ovšem přispělo zaraziti Amerikány ale ne na dlouho. Všecky cesty byly osazeny obranci a Briti padali zde onde jdouce zpátky do Charlestown. Než tam při slunce západu dorazili, měli 65 mužů mrtvých, 180 raněných a 28 zajatých. Amerikáni stratili za celý den 50 mrtvých 34 raněné a asi 5 zajatých.

Nebyla tu žádná, jak se říká v tom krvavém umění, pravidelná bitva, ale řada šarvátek — a to má jméno *Battle of Lexington.*

91. Pověst o události u Lexington projela jak blesk všecky osady, všecky rozněcujíc hrdinskou mysli svobodomilcův ku boji. Tvrze, sklady, arsenály všude byly pojistěny a uspůsobily pro potřebu kdokoliv nastalou. Francouzsko-indiánská válka vycvičila rolníky a řemeselníky bojovat a 12 letý pokoj nesmazal tu bojovní obratnost a duchapřítomnost v nebezpéčích. Bojovníci pravidelní byli svoláni, sestaveni a cvičeni a peníze sbírány na výživu jejich a opatření čeho válka požaduje.

Za krátký čas stálo 20.000 mužů v okolí Bostonském. Hodný počet přišel Connecticut jehož vůdce byl Colonel PUTNAM.

Tito položili se kolem Bostonu v polokole oblkíčujíc město se všech stran vyjma námořní.

92. Na jiných stranách " Synové Svobody" odhodlaně pokračovali. Oni zmocnili se kanonů, pušek a jiných válečných náčiní, vypovídali z krátka královské gubernátory ze

země, a vzkázali králi a parlamentu: "My jsme hotovi bojovati za svobodu, pošlete vaše žoldnéře dle libosti."

V tvrzi Ticonderoge měli Briti množství kanonů a prachu. Na začátku měsíce května umínili si mnozí svobodomilci z Connecticut, Masschusetts a Vermont zmocnit se toho. ETHAN ALLEN a BENEDIKT ARNOLD přešli v noci přes jezero Chlamplaine a na úsvitě vloudili se nebojíce se stráže do tvrze. ETHAN ALLEN volal na velitele v posteli: "Odevzdejte tvrz!" "V čí jméně ji žádáte?" tázal se velitel u dvéří. ALLEN rozpustile odpověděl: "Vejménu Velkého Jehovah a Kontinentalního kongresu!" Velitel byl tím hned překonán a vzdal tvrz; Crown Point vzat byl několik dni po tom. Kanony z Ticonderoga byly převezeny do Bostonu a sloužily proti Britům.

93. Amerikánů bylo kolem Bostonu jednu dobu as 30.000 mužů. Jejich hlavní ležení bylo s Cambridge, kde velel PUTNAM — druhé bylo v Roxburg, kde byl velitelem general THOMAS. V máji tři britičtí generalové HOWE, CLINTON a BURGOYNE přistáli v Bostonu s posilou britického vojska. Gubernátor GAGE cítě se dosti mocným, nabídl odpustění všem rebelantům, vyjma JOHN HANCOCK a SAMUELE ADAMS, kteří před jinými byli pobuřovali lid proti britické vládě, když složí zbraň a býti pokojnými poddanými. Žádný si té milosti nepřál, a GAGE přikročil k přísnějším prostředkům. Každý den byly šarvátky mezi Amerikány a Brity. Amerikáni uznali za prospěšné upevniti Dorchester Neck (Jižní Boston) a osaditi Bunkers Hill v Charlestownu.

Dne 16. čeruna táhl tam Colonel PRESCOTT z Cambridge s 1000 muži o 9 hod. večer tak tiše, že Briti ničeho neznamenali. I hned počali pracovat. Na úsvitě 17. června měli náspy či vala čtyry stř. vysoké na chlumu, z něhož bylo možná opanovati celý Boston. Briti uviděvše to ráno, hned počali tam bombardovat z města i z lodí, i zřídili na Cops Hill

John Hancock

strašnou baterii na severní straně města, ale nemýleli Amerikány v práci.

GAGE vida, že nemůže tou cestou brániti Amerikánům, poslal jádro vojska svého pod generály HOWE a PIGOT sehnati Amerikány s chlumu. Odeslali as 3000 mužů. Amerikáni za tu dobu též byli posilněni vojem pod generály WARREN, POMEROY a PUTNAM. Tento poslední měl ten den hlavní velení. Amerikánů bylo nyní as 1500 m. ale mnoho jich měli jen pušky bez bodáku.

O 3 hod. odpoledne Briti počali stoupat na chlum. Obrana z Charlestownu zprvu stavila se jim na odpor a museli brzo ustoupiti. Briti zapálili Charlestown, bylo 400 — 500 dřevěných stavení. Byl velký vítr, plamen byl náramý — líbilo se velice Britům pohlížeti na to.

Briti šli pomalu zhůru. Tisíce lidu na věžích a domech v Bostonu, i na vršich kolem čekali úzkostně co z toho bude. Amerikánům kázal PUTNAM: "Nestřílejte dříve až uvidíte bílé v očích jejich." Netrvalo dlouho. Hromobitně vyslána pak na jednou hrůza střelby a zřídly hned řady Britů a couvli. Schopili se zase, a šli opět zhůru a byli po druhé tak uvítáni jak po prvé i utíkali z kopce dolu. Pole zelené bylo pokryto krvavými těly.

General CLINTON nyní sestoupil s Copps Hill s novým vojem, a bitva rozhárala se znovu a to s větším vztekem. V nejdůležitější době vyšel prach Amerikánům — i počali táhnouti se nazpět až na Prospect Hill, kde počali zase stavěti nové náspy. Briti ale neměli chuti pronásledovati je — a Amerikáni neměli dosti síly, sehnati je s Bunkers Hill.

V tomto krve prolévání Briti stratili 226 mrtvých a 828 raněných. Amerikánů padlo mrtvých 139 a 314 bylo raněných a stracených. Mezi zabitými Amerikány byl i general Jos. WARREN, mezi Briti major PITCAIRIN.

General WARREN byl velice pohřešován od Amerikánů.

On byl vyučen v lékařství, a byl velice vážen v tom umění a milován pro ctnosti mravní a společenské. On stal se generálem tři dni před smrtí a byl teprva 35 let starý. On padl kde nyní stojí "*Bunker Hill Monument.*"

94. První kongres ustanovil 10. května 1775 pro druhý. Dvanácte kolonií bylo zastoupeno. Georgia poslala teprva v červenci. Mr. RANDOLPH byl zase volen za presidenta. Při zahájení JOHN HANCOCK dokázal dovodně, že v bitvě u Lexingtonu královští nejdříve učinili nápad. Poslanci uznali za potřebné všemožně opatřiti se proti nejhoršímu.

Uzavřeli povolati a upraviti vojsko 20.000 mužů a vydati listy úvěrní ve výšce třech millionů dollarů na úpis 12 kolonií, ješto zavazují vybaviti je.

Na to volili hlavního vůdce armády — a zvolili GEORGE WASHINGTONA, jež před 20 lety ve válečných věcech proslulého.

Když rokovali o tom a tak naznačili bez jména WASHINGTONA, že jež každý v mysli poznal, on odběhl ven.

Nežli volili vojvodu, uznali mu za plat 500 dollarů měsíčně. Když WASHINGTON byl zvolen, pokorně vyslovil, "že nechce míti žádný úžitek z povinnosti svobodomyslnosti a náležitého se k tomu přičinění, aby vlasť stala se svobodnou. Já vysvědčím se s účty přísnými."

Čtyři major generálové a osm brigadier's byli zvoleni k boku WASHINGTONOVU. Jména jejich jsou: 1. ARTEMAS WARD. 2. CHARLES LEE. PHILLIP SCHUYLER a ISRAEL PUT-, NAM. Druzí byli SETH POMEROY, RICHARD MONTGOMERY DAVIS WOOSTER, WILLIAM HEATH, JOSEF SPENCER, JOHN SULLIVAN a NATHANIEL GREEN.

Tu dobu kongres ustanovil obecný půst — první v té svobodné zemi. Měli zajisté příčinu k tomu ustanovení, ale jest vlastně dětinské přisvědčení nedospělým.

Zvolení WASHINGTONA stalo se 15. června. Opustil s ge

nerály LEE a SCHUYLER Philadelphfii 21. června a po krátkém pobytu v N. Yorku, kde nechal SCHUYLERA, přijel 2 července v Cambridge u Bostonu. Zde bylo Britů as 11.000 m. Amerikánů čítalo se na 17.000, ale vskutku pohotově bylo 14.500, ale v té délce nebylo jich dost k obložení města.

WASHINGTON hned svolal radu vojenskou a jednohlasně bylo uznáno, že každé stanoviště musí drženo býti kolem města, jak až posud, ale že k tomu nejméně jest potřeba 22.000 mužů. I vybídl osady Nové Anglie ku doplnění. Nejhorší byl nedostatek střeliva. WASHINGTON čítaje, k užasnutí poznal, že není v celém vojsku americkém ho tolik, aby každý muž mohl opatřen býti devíti patrony. To velice poděsilo prozřetelné vůdce.

Mezi tím, co WASHINGTON pořádal vojsko u Bostonu, generalové SCHUYLER a MONTGOMERY dobyli tvrz Chamblee na severu a oblehali St. John's a dobily pak a zajali 100 mužů a 500 složilo zbraň. Zde bylo před St. John's, co Colonel ELLEN byl zajat.

Odtud táhl MONTGOMERY k Montrelu a toto město vzdalo se bez odporu; ale jinač bylo u města Quebeck.

Při posledním útoku 31. prosince padl general MONTGOMERY a gen. ARNOLD byl raněn. Smrť toho statečného MONTGOMERY způsobila velký zármutek. On byl 38 let stár. Kongres postavil mu pomník na hřbitově blíž kostela sv. Pavla v N. Yorku.

Ve Virgininii zlopověstný gubernátor DUNMORE chtěl tak vzíti množství střeliva, jež měli občané po hotové. PATRIK HENRY v čele obranců přinutil jej zaplatit prach, jejž byl jim vzal. DUNMORE činil všelijaké nátisky, až ho Virginiáni vyhnali ze země. Za několik měsíců připloula z Britanie válečni loď, DUNMOR ochladil se vypálením města Norfolk.

Na podzim r. 1775 zrušena byla moc všech gubernátorů královských v Americe.

V North Carolina sbor svobodosmělých sjel se v Charlotte, v Mecklenburg County v květnu 1775, a prohlásili neodvislost od krále a parlamentu. To nazývá " The Meklenburg Declaration."

Ale ač většina obětovala všecko snaze po osvobození, ve všech osadách bylo ještě dost lidu podlezavého, jenž nemohl pochopiti, jak byl mohl národ živ býti bez krále. Těm říkali *Royalisté* či *Tories* i také *Refugees.*

95. Briti pořáde ještě drželi město Boston, Roxburg Neck a Bunkers Hill a panovali v přístavu. Proto měly k nim všecky zásoby přístup po moři dovezeny. Ale stalo přece v zimě r. 1775 — 6, že docházelo palivo a potrava, a vojáci britičtí měli věru nouzi. Vyslali 11 ozbrojených lodí do Georgie pro rýž, ale jen dvě lodě dostaly něco, neb v Georgii v rovné míře nenáviděli utiskovatelé, jako jinde. Na palivo brali prkna z domů a jiných stavení, ano i ze samých kostelů.

96. Na jaře r. 1776 přičinila se vláda anglická velice, aby sebrala hodně vojáků proti Amerikánům — ale šlo to chatrně. Ona ta válka nebyla po vůli národu. Zapsáno bylo jen několik tisíc žoldnéřů. Obrátili se tedy Briti na " liferanty německého masa" a koupili 17.000 Němců, nazývali je *Hesy*, neb z Hes bylo nejvíce koupeno. Převezli je do Ameriky.

97. General Howe měl po Gage velitelství v Bostonu nějaký čas v r. 1775. Ku konci měsíce prosince Washington dozvěděl o plánu Britův učiniti útok na některé místo pobřezné — snad N. York. Aby tomu předešel a dobyl Boston, bez odkladu ztékl město. Dne 2. března počalo hnutí. Aby ukryl zámysl svůj, Washington počal házeti bomby od Cambridge. To trvalo as 3 dni. V noci 4. března 1776, jak začala střelba z Cambridge a odjinud, general Thomas s 800 mužů a 1.200 dělníků, s nástroji potřebními, šli tiše jak bylo možná na chlumy a počali pracovati a ráno byli hotovi.

Briti ráno uzřevše to dílo, ulekli se, jak to stanoviště Amerikánům jest prospěšné. Poslali proti nim as 2000 mužů v loďkách, ale vítr nedal jim příležitě přistáti.

V radě válečné uzavřeli Briti opustit město. Ale prodlívali — za tím Amerikáni pracovali a 17. března již bylo úzko Britům, a v 10 hod ráno všichni byli na lodích. Oddělení vojska WASHINGTONOVA pod generálem PUTNAMEM slavným pochodem vtrhli do města při náramném plesání občanů a WASHINGTON vjel druhý den slávoslavně uvítán.

Boston měl smutný pohled po 16 měsíčném obložení a utrpění nátisků od krutých žolddeřů. Kostely byly bydlištěm jejich a co bylo v nich, toho použito dle potřeby neb libosti.

Měštané velmi mnoho trpěli nedostatkem potravy a paliva. Nemýleni předsudkem pomahali si koňským masem.

As 1000 lidu — a více těch tories ušli z města s Brity do Halifax. Mnozí nenavrátili se nikdy více.

Po šarvátkách u Lexingtonu mnohým bylo povoleno vytáhnouti zbožím svým z Bostonu, ale museli zbraň zde nechati Asi 2000 kusů střelní zbraně zde uložili. Nyní s vojskem navrátili se.

WASHINGTON měl nyní 20.800 m. pravidelného vojska a 6.800 obrany.

98. Briti z Bostonu vytlačeni měli na zřeteli New York a Charleston. Britický admirál PARKER a general CLINTON plouli na jih a 4. června a šest mil od Charlestonu a Jižní Karolině. Lodě měli dvě padesátidělové, čtyry fregaty, každá měla 28 děl a jiných menších. CLITON měl 28000 m. Přijezd do přistavu byl bráněn tvrzi Moultrie (později nazvanou) na ostrově Sullivan. Dne 28. června Briti hroznou střelbou počali rouchati do tvrze, ale Amerikáni také měli 60 kusů. Deset hodin byl přístav jako v ohni. Dvě lodě brzo staly se neschopnými ku službě a třetí takřka byla zrušena

a lodníků bylo mnoho zabito. Tu náhle umlkla zcela střelba z tvrzi. Vyšel prach Amerikánům. Briti již mysleli na vítězství jisté. Ale Amerikánům došla nová zásoba střeliva a větší zuřivostí obnoven byl oheň a trval skoro až do 10 hodin večer. Lodě byly odloženy velice porouchané a 200 mužů zabitých a raněných. Amerikáni měli 10 mrtvých a 22 raněných; ale na ostrově byla spousta náramná. Tato obrana ostrova Sullivanova čítá se mezi nejskvělejší ukázalosti hrdinské statečnosti; zvláště oslavil jméno své velitel tvrzi Colonel MOULTRIE, jehož jméno dalo se té tvrzi na památku.

South Carolina dostala veřejné díky kongresu.

Velebným nemýlenstvím ducha proslul v této horoucí době šikovatel JASPER. Odstřelena byla korouhev z tyčky na tvrzi. JASPER odvážil se vylezti a připevniti prápor — ač kule kolem fičely!

99. V odboji proti Britanii vláda amerikánská záležela na sboru, jemuž říkali "Continental Congress." Byli v něm vyslanci z rozličných osad. Scházívali se ve Philadelfii.

První takový kongres byl, jak již známo, v září r. 1774. Druhý sjezd byl v květnu 1776. Presidentem ten zvoleným byl JOHN HANCOCK z Massachusetts.

Mezi obcemi volně prolétala již myšlenka, že by již zasloužil za to velké a četné utrpení neodvislost — Sprostění britického tyranství. I na kongresu již směla žádati uvážení. Dne 7. června RICHARD HENRY LEE z Virginie přivedl neodvislost na potaz. Předložil toto: "Tyto svobodné a neodvislé obce jsou odvazány od britické koruny, a všeckospojení politické mezi nimi a Velkou Britanií má býti zcela rozpustěno."

Jeho řeč o tom rozvedení čítá se mezi nejznamenitější, ješto byly kdy slyšany na směních amerikánských. Nové uvážení té předůležité věci bylo 11. června a třetí 1. července.

Dne 2. července byl vyvolen výbor ku složení Deklarace (vyslovení rozhodného smýšlení) ve smyslu směnovníka Lee.

V tom výboru byli: Thomas Jefferson z Virginie, John Adams z Massaehusetts, Benjamin Franklin z Pennsylvanie, Roger Scherman z Connecticut a Robert Livington z N. Yorku a ti předložili Deklaraci neodvislosti (Deklaration of Independence).

Dne 4. července r. 1776 přijata byla od kongresu a dána k pěknému opisu na pergameně a předložena k podpisu, což se stalo dne 2. srpna ode všech nyní přítomných; i od těch, ješto nebyli přítomní dne 4. července. Počet jich jest 56. Jména těchto výtečníků jsou:

John Hancock, president, z Massachutetts.

NEW HAMPSHIRE: Josiah Bartlett, William Wipple, Mathew Thorton.

MASSACHUSETTS: Samual Adams, John Adams, Robert Treat Payne, Elbridgs Gerry.

RHODE ISLAND: Stephan Hopkins, William Elling.

CONNECTICUT: Roger Sherman, Samuel Huntington, Wllliam Williams, Oliver Wolcot.

DELAWARE: Caesar Rodney, George Read.

MARYLAND: Samuel Chase, William Pare, Thomas Stone, Charles Caroll.

VIRGINIA: George Wythe, Richard Henry Lee, Thomas Jefferson, Benjamin Harrison, Thomas Nelson, jun., Francis Lightfoot Lee, Carter Braxton.

NEW YORK: William Floyd, Philipp Livingston, Francis Lewis, Lewis Morris.

NEW JERSEY: Richard Stockton, John Witherspoon, Francis Hopkins, John Hurt, Abraham Clark.

PENNSYLVANIA: Robert Morris, Benjamin Rush, Benjamin Franklin, John Morton, George Clymor, James Smith, George Taylor, James Wilson, George Ross.

NORTH CAROLINA: William Hooper, Joseph Hewes, John Penn.

SOUTH CAROLINA; Edward Ruddledge, Thomas Heyward jun., Thomas Lynch, jun., Arthur Middleton.

GEORGIA: Button Gwinnett, Lyman Hall, George Walton.

Jednota Svobodných Obcí.

TATO declarace jest tak velký skutek, že učinlivostí jeho dějstvo dostalo nový směr, a že vším právem historikové položí na tento rok počátek nového věku. Slušně pamatuji spisovatelé těch dějů, že všichni ty výtečníci podepsali toto slavné osvědčení pevnou rukou což jest znamení mravní odhodlanosti, jenom na podpisu stařečka STEPHEN HOPKINS znamenati prý třesení se ruky; ale tento stařeček byl ochromělý v kloubech. Jaká to statečnost nezhroziti se ukrutných trestů, šibenice a znectení rodin svých a říci bez obalu tyranovi: "Již nešlechetníku korunovaný nechceme déle snášeti přepych tvůj — Ať si padneme, člověčenstvu prospěje i pád náš." Tato deklarace jest vznešenější než sto bitev svedených pro osvojení národů, vysledek bitvy jest nejistý, zvrtný — záleží na okolnostech, na síle hmotné, tato deklarace jest čistý vývoj ducha k osvojenosti. Tato deklarace jest obsahem svým velebný děj a čin historický, proto stůj zde a ne jen jako poznámenání na konci spisu.

Bez obalu bylo vysloveno:

1. My máme za pravdu samojasnou, že *všichni lidé jsou původně sobě rovní.*

2. Že jsou původně opatření jistými nezbytnými právy (jichž ani kdo může sám se odříci, aniž od jiného odňatá býti mohou to jest v slově *unalienable*).

2. Mezi těmi jest právo k životu, ku svobodě a prospívání v blahobytu.

4. Ku zabezpečení práv těchto jsou zřízeny vlády, zakládajíce své právomocnosti na přivolení ovládaných; tak kdykoliv nějaký spůsob vlády převracuje úkol svůj, národ jest oprávněn změniti neb odčinit jí a ustanoviti novou vládu založíc jí na takových pravidlech, a spořádajíc její mocnosti takovým spůsobem, jakým by lzelo domýšleli nejspíše bezpečného blahobytu.

5. Když dlouhá řada nápadů svévolného přepychu nezvratně majícího na zřeteli ten samý cíl, dosvědčuje záměr podmaniti národ pod absolutní despotismus (pod nadvládu žádným zákonem neohroženou), tuť *nastalo právo, ba nastala povinnost* odmítnout takovou vládu a opatřiti nové záruky své bezpečnosti.

Vytýkány byly pak králi anglickému tyto hříchy:

1. On odepřel přivolení k zákonům velice prospěšným ano potřebným obecnému dobru.

2. On zapověděl gubernátorům svým vydávati zákony neodkladné důležitosti leč zastavené v působivosti své, až by on přisvědčil, a když takto byly zastaveny, tož on zcela obmeškal povšimnouti si jich.

3. On odepřel vydati jiné zákony pro uspůsobení velkých okresů národa, leč by tento národ vzdal se práva zástupnictví v zákonodárství, totiž práva, jenž jest neocenitelné pro národ a jen pro tyrany děsivé.

4. On svolával sbory zákonické na místa neobyčejná,

nepohodlná a vzdálená od skladů obecných památních zápisů, a to jen tím úmyslem, aby unavujícím týráním přiměl je ku povolnosti v jeho řízenosti.

5. On rozpustil sbory zástupců opět a opět, proto že opíraly se s mužnou statęčností jeho útokům na práva národa.

6. On odpíral dlouhý čas po takovém rozpustění nařídili zvolení jiných, čímž zakonické mocnosti neschopné zničení, vrátily se v národ vůbec pro své vykonání, kdežto obec ostala pro tu dobu přístupná všem nebezpéčím nápadu z venku a otřasům u vnitř.

7. On hleděl brániti množení se obyvatelstva v těchto zemích, tím úmyslem obražujíc zákony o přivtělení cizinců nedaje jiným vybízeti ku přistěhování se sem a znesnadniv výminky pro přivlastnění pozemků.

8. On postavil se v cestu vykonávání spravedlnosti odpíraje přivoliti k zákonům o zřízení soudnictví.

9. On učinil soudce závislé pouze od vůle své a to co do usazení v úřad, a co do výšky a výplaty služebného.

10. On zařídil množství nových úřadů a poslal sem hejna uředníků, aby plenili národ náš a vyjídali krmě naše.

11. On držel mezi námi v dobách pokoje a míru stálá vojska bez přivolení zákonictva.

12. On směřoval k tomu, aby vojenství učiněno bylo neodvislé od civilní moci, ano aby bylo povyšeno nad ní.

13. On spojil se s jinými, podrobit nás právomocnosti, o níž neví ústava naše a uznána není zákony našími, a svolával k jednání vtírajícího se zákonictví:

Pro ubytování velkých sborů zbranného vojska mezi námi.

Pro ochranu jejich líčenými na oko soudy před trestem pro vraždy, jež by spáchala na obyvatelích těchto obcí.

Pro překazení obchodu našeho se všemi díly světa. Pro

ukládání daní na nás bez přivolení našeho. Pro připravení nás v mnohých pádech o dobrodění porotního soudce.

Pro zavážení nás za moře ku soudu pro zaviněné urážky.

Pro odčinění svobodné soustavy anglických zákonů v sousedním kraji zařizuje tom libovolnou vládu a rozšiřuje její meze, aby stala se mu jednou příkladem a př.hodným náčiním k uvedení toho samého libovolného řízení v těchto koloniích.

Pro odčinění našich upsaných svobod, zrušení nejhlavnějších zákonů a převrácení v základě mocnosti našich vlád.

Pro zastavení našeho vlastního zakonictví a prohlášení sebe za opravněného dávat zákony pro nás ve všech jakýchkoliv pádech.

14. On složil vládu zde, prohlásiv nás za vyloučené z ochrany své a počal válčiti proti nám.

15. On plenil po našich mořích, pustošil naše břehy, pálil naše towny a hubil životy našeho lidu.

16. On tuto dobu převáží četné voje cizích žoldnéřů, aby dokonal dílo smrti, spousty a tyranství již počaté s úkazy ukrutenství a zrády sotva mající rovné sobě ve věcích nanejvýše barbarských a zcela nehodných hlavy vzdělaného národa.

17. On přinutil naše spolu-občany zajaté na šírém moři, nositi zbraň proti vlastní své zemi býti katy svých přátel a bratrů neb sami padnouti jich rukou.

18. On roznítil domácí povstání mezi námi a snažil se na obyvatelé našich hranic poštvati ty nemilosrdné indiánské divochy, jejichž známé pravidlo válečné jest rozdílné hubení všech věků, pohlaví a stavů.

Na každém stupni těchto nátisků prosili jsme oprávení nejpokornějším spůsobem a opětovaným prosbám bylo odpovídáno opětovanými urážkami. Kníže, jehož povaha jest

tak znamenána při každém skutku jako tyrana, nehodí se býti řiditelem svobodného lidu. My tedy zástupci Spojených Obcí v Americe, shromáždeni na obecném kongresu ve jménu a plnomocenství dobrého lidu těchto kolonií, slavně uveřejnujeme a prohlašujeme, že tyto Spojené kolonie jsou a právem mají býti Svobodné a Osvojené Obce a že se odlučují od vší povinnosti a příslušnosti ku britické koruně a že všecko politické spojení mezi nimi a královstvím Velké Britanie jest a má býti zcela rozpuštěno a že ony co svobodné a neodvislé obce mají plnou moc počíti válku, uzavírati pokoj, umluviti spolky, zakládati obchod a činiti všecko co přísluší právem osvojené obci. A ku obraně této deklarace vzájemně zaručujeme se sobě životy, majetky a naši posvátnou ctí.

101. Touto deklarací nebyla ještě osvojenost Spojených Obcí uskutečněna -- tím méně upevněna, nýbrž postavena na vlny války, ale mravně stal se nejvelebnější skutek politické statečnosti, kterýmž založena tato Unie Svobodných Obcí, jenž jest nejvznešenější a první na celé Zemi, a ten den toho mravního a politického vývoje zasluhuje, aby byl slavennejen po celé Americe ale od všech šlechetných osvojenců ve všech národech.

Po posledním slovu rozhodlém musí rozhodnouti meč.

Briti počali sbírati se na Staten Island nedaleko Nového Yorku zamýšlejíce z této mořské strany dobýti město. General CLINTON po bitvě u Sullivan ostrovu odebral se sem s vojskem svým a general HOWE přistál zde z Halifax brzo v červenci, a usadil se. Dne 12. července připloul s lodstvem a novým vojskem z Europy admiral Howe, bratr zmíněného generála, jenž měl zde pohromadě 30.000 mužů.

Voje generala Clintona dorazili sem 1. srpna z Jižní Karoliny.

102. WASHINGTON vida co zamýšlejí Briti, opustil Bos

ton a spěchal do N. Yorku s generálem LEE, a voje, následovali. Když sešli se, bylo 17.724 muži — ale větší počet byli nováčkové.

As 15.000 mužů pod generálem SULLIVAN a PUTNAM bylo postaveno v Broocklyn na Long Island. Dne 22. srpna část vojska britického as 30.000 m. přeploula od Saten Island na Long Island aby učinili útok na Amerikány. Dne 27. srpna ztrhla se bitva a trvala celý den a noc jen učinila konec. Briti vyhráli, ale as 500 m. stratili; ale stráta Amerikánů byla mnohém větší. As 1000 bylo zajato mezi nim general SULLIVAN a Lord STERLING. Důvod té dnešní vítězoi slávy Britův byl, že jich bylo 15.000 ale Amerikánů jen 5000 a to nováčků — a neměli důstojníků zde obeznámělých.

Amerikáni táhli nazpět do Brooklynské tvrze. Briti meškali s útokem, WASHINGTON velice utrmácen — dva dn a 2 noci byl na koni byl rozhorlený tak, jak nebyl nikdy viděn, neb on byl vždy velmi povážlivé povahy. Druhou noc mlhavou táhl tiše do N. Yorku. Vida ale že pro válečné britické lodě neudrží se zde — svolal vojenskou poradu a bylo usneseno opustit město. Vzav sebou všecky vojenské zásoby — táhl do Kingsbridge 15 mil na sever; as 9000 vojska následovalo, Briti položili se 15. září v N. Yorku.

103. Washington dal posádku as 3000 m. do tvrze LEE tahl dále, as 27 mil od N. Yorku. Briti vyhravše v mnohé šarvátce — stíhli Amerikány ve White Plains.

Dne 3. října vrazili na sebe, a kolik set padlo na obojí straně — ale nic to krve prolití neprospělo ani jedné ani druhé straně. Neustoupili, ale WASINGTON vida novou posilu, jíž dostali Briti — táhl zpátky pět mil ku North Castle. Zde nechal as 7000 m. pod generalem LEE a s ostatními přešel Hudson a položil se blíže tvrze Lee. Dne 15. listopadu Briti táhli proti tvrzi Washington. Colonel MAGAW při druhém útoku vzdal ji, asi 2600 mužů bylo zajato. Briti stratili as

800 — 1000 mužů, ale chtěli užíti toho vítězství domnělého táhli vedení od Lorda CORNWALLIS k tvrzi Lee. Zde velel general GREEN. Ten vida mnohem silnější moc u nepřítele, opustil v čas tvrz. Vojsko amerikánské uhýbalo skrze New Jersey směrem k Philadelphii a Briti za nimi a takřka za patami. Byla to smutná doba pro Amerikány. Když počali ustupovati, bylo jich as 4000; ale když překročili řeku Delaware ostalo jen as 3000, část uběhla, druhá vystoupila, poněvadž vypršela lhůta jejich.

WASHINGTON jediný snad neukazoval mysli sklíčenost. On vícekráte nařídil, aby gen. LEE spojil se s vojskem, jenž bylo necháno v N. Yorku. LEE ale šel svou cestou. Jest prý nyní dosvědčeno, že LEE byl zrádcem.

Dne 8. prosince, když WASHINGTON přepravoval vojsko přes Delaware, Briti vzali Rhode Island, a ten ostal as tři leta v rukou jejich.

Philadelphie byla nyní v nebezpečenství, že stane se bojištěm. Kongres přeložil se do Baltimore, když byl shodl se v jistých článcích konfederace.

WASHINGTON vstoupil do Pennsylvanie dostal posilu, tak že vyrostlo vojsko jeho na 7000 mužů

Britické vojsko bylo u Trentonu. WASHINGTON přičinil se přinésti jim Christmas. Bylo 25. prosince a vánoční zima, k tomu noc bouřlivá a tmavá. Řeka Delaware byla plna roztřístěného ledu a prudká. WASHINGTON a jeho voj nedbali na to, a přešli a o 8 hod. ráno byli u Trentonu.

Nejdříve setkali se krvavě se sborem Hesův, a ti, zač by umírali otroci? odhodili zbraň. As 1000 jich dalo se zajat i s několika kanony. Toto nenadálé svítnutí naděje, vzbudilo i zoufající.

WASHINGTON ale netrval lehkomyslně na místě kdež se mu štěstí usmalo — on chtěl přemoci i štěstí. Vrátil se do

Pennsylvanie a ubezpéčil zajaté. Když uznal příležitou dobu, zase vrátil se ku Trentonu a tu zřídil své hlavní ležení v Morristown.

ROK 1777.

104. WASHINGTON tušil, že Briti sbírají sílu svou v Princeton a přípravují bitvu.

Dne 2. ledna byli u Trentonu. WASHINGTON za tím uhnul a postavil se naproti na břehu malé řeky a střelba počala až do noci. Tma ukonoušela hřímání. Amerikáni byli na nebezpéčném místě. CORNWALLIS měl silnější vojsko, ale přes řeku nelzelo pro ledové kry.

Konečně uzavřel WASHINGTON okliky dojíti cíle. Zámýšlel do Princeton a snad do Brunswick, kde Lord CORNWALLIS měl sklady. O půl noci počal pochod; ale aby Briti zmýleni, nechal i ohně strážnické hořet, ano stráže udržovaly je až do usvítě a pak teprv doháněti voj. Ráno po slunce východu blížil se WASINGTON Princetonu. Na cestě potkal se v rozličnými pluky britickými, a strhla se nejkrvavější bitva snad v celé válce.

Z prvu bodáky anglické hnaly nazpátek Amerikány a mnoho jich padlo, mezi nimi general MERCER z Virginie.

WASHINGTON přispěl s hlavním vojem — obnovil bitvu a nedbaje na žádné nebezpečí trval v ohni, až zvítězil, ale draze. Mnoho lidu padlo a mezi nimi stateční a usposobilí důstojníci. Ráno CORNWALLIS nalezl, že Amerikáni zmízeli, i táhl za nimi do Princetonu. Ale WASHINGTON již byl v Morristown aby odpočal pro zimu — byl leden — a jeho lid z velké části bez obuva a nahé nohy pozůstávaly za sebou krvavé stopy, a k tomu sotva byl nějaký stán v tom voji.

V Morristown bylo hlavní ležení ale menši voj ležel pod velitelstvím generála PUTNAMA v Princetonu. A ti mnoho škodili Britům a mnoho jich zajímali a mnoho kořistili. General PUTNAM sám svým oddělením zajal as 1000 Britů. U

Amerikánského vojska nastal nedostatek zbraně a střeliva. Ale právě v hod připloulo ku pomoci 24 lodí z Francie se zbraní a prachem.

Tuto.dobu objevily se neštovice mezi vojáky v Morristown. WASHINGTON takřka všecky očkoval za tuto zimu.

Na jaře tohoto r. 1477 vysílal britický velitel v N. Yorku sbory na venko" na plen. Jeden táhl proti skladům vojenským v Peekshill, Amerikáni pak sami je zapálili a odtáhli.

Dne 26. dubna general britický TRYON tím samým úmyslem vtrhl do Connecticut, bez odporu až k Danbury. Malá ⸤brana, ustoupila na sousední vyšinu, a čekala na posílu. Briti zatím zničili 18 domů, mnoho masa, mouky a zrna vzali, — nic nešanovali než Tory. Na zpátečné tahu založil mu cestu general ARNOLD. Zároveň pronásledovali jej generálové WOOSTER a SILLIMAN. WOOSTER byl v šarvatce smrtelně raněn — a voj jeho byl odražen nazpátek. Potkal se s udatným ARNOLDEM. Byla to krvavá půtka — ale dvoum tisícům nemohl ARNOLD odolat, ale druhý den opřel se opět proti Britům — a přiměl je vrátit se do N. York strativše 300 mužů. ARNOLD byl poctěn od kongresu upraveným koněm válečným. General WOOSTER dostal v Danbury pomník od občanů teprva 1854.

WASHINGTON zůstal na jaře mezi vrchy v N. Jersey a množil vojsko své. Čítal již 15.000 mužů. Ku sklonku jara ležel v Middlebrook. V měsíci červenci ale objevilo se loďstvo britické v Cheasapeaka s 16.000 m. pod generalem HOWE. Na začátku září rychle postupovali k Philadelfie. WASHINGTON ale byl též již zde. Ty dvé armády potkali se u Chad's Ford na řece Brandywine as 23 mil na jeho západu od Philadelphie.

Dne 11. září trvala bitva po celý den. Amerikáni ale byli poražení s velkou strátou. Odtáhl ku Chester tu noc, a ráno táhli k Philadelphii.

Mnoho statečných bylo raněno, mezi nimi general WOODFORD a šlechetný a vroucný přítel pravdy a svobody francouzský marquis de LA FAYETTE, jenž opustiv krásnou mladou ženku na její vybídnutí šel bojovati s Amerikány proti anglickému tyranství, a hned byl na počátku krví pokřten. Polák PULASKY s LAFAYETTEM přišel a zde bojoval. Zde učinili přátelství s LAFAYETTEM neuvadlé. Želeli zde úpadek hrdinství — Amerikáni ještě ve více šarvatkách byli poraženi. General WAYNE překvapen stratil as 300 mužů.

Po uvážení všech okolností uzavřeno bylo — odtáhnouti z města a okolí a upraviti sobě pevné stanoviště na Schuylkill, 20 mil na sever.

Dne 26 září Briti osadili Philadelphii a hlavní sbor jejich armády byl u Germantown 7 mil na sever.

Kongres byl přeložen do Lancaster a pak do N. Yorku.

Dne 4. října napadl WASHINGTON Germanstown, ale Amerikáni byli odražení strativše 1200 m. Briti drželi bezpečně Philadelphii, ale plavbu po Delaware neměli svobodnou, dvě tvrzi Mifflin a Merces překáželi jim. Na konci října oblehli je, a za několik dni Amerikáni opustili je. Lodstvo Britické mělo cestu nezávadnou do Philadelphie.

Nastal podzimek r. 1777 a obě armády šli na zimní odpočinek, Briti ve Philadelphii, Amerikáni ve Valley Forge.

Co Briti vítězili u Philadelphie — Amerikáni více skvělých prospěchů dobývali v severním N. Yorku.

Na jaře r. 1777 Generál BURGOYNE z Europy přistál se 7000 m. v Kanadě, a tu své vojsko pravidelně rozmnožil na 10000. S tím táhl do N. Yorku. A tu samou dobu Clinton měl bráti se po Hudson z N. Yorku. BURGOYNE vedl voje své nejdříve ku Fort Crown Point. Odtud hnul ku Ticonderoga, jíž dobyl 2. července. Amerikánská posádka odcouvla do Fort Edward. Zde měli Amerikáni 4000 mužů pod generálem Schuyler, a tato síla nepostačila potkati se s

vojskem BURGOYNA; proto zkáciv stromy a rozbořiv mosty odtáhl na ostrovy při ústí řeky Mohawk a proto Burgoyne dostíhl Fort Edward teprva 30. července a tu ostal 6 neděl. Britický velitel poslal Colonela BAUMA do Benningtonu, kde se domníval mnohých skladů amerikánských; BAUM byl zde krvavě přijat a poražen 16. srpna od Col STARKA, jenž měl 400 Green-Mountains Boys a New Hampshirskou obranu občanskou, a Colonel WARREN porazil jinde Briti. Briti stratili 700 m. Amerikáni ani 100.

Veselé zprávy došli též z údoli Mohawk.. Britický ST. LEGER byl vytlačen od tvrze Schuyler do Kanady.

V polovici měsíce srpna dávno bylo amerikánské vojsko pod velitelství generála Gater. Ten táhl do Still water.

Dne 19. září ztrhla se zde bitva — nerozhodla. Ale 7. října Amerikáni vyhráli.

BURGOYNE hleděl dostíhnouti Fort Edward. Amerikáni předběhli a obklíčili Brity u Saratogy — a tito neměli již zásoby — Dne 17. října uznal BURGOYNE za nutné vzdáti se s celým vojskem 7000 m.

Učinek tohoto děje vítězného byl veliký. Nadějná smělost se zmohla zase ve všech srdcích milovníků svobody a vlastí.

A co CLINTON? Vypálil svévolnou rušivosti Vingston — a uslyšev co se stalo s BURGOYNEM — utíkal co mohl do N. Yorku.

A co WASHINGTON? Ležel ve Valley Forge. V prosinci toho r. 1777 byla přísná zima. Vojsko bylo stížené na mysli pro četné nehody a pro bídné opatření. Mnozí byli bosi, chatrně oděni, špatně krmení a ku všemu tomu — nedostávali žádného platu.

A ku všem těm sklíčenostem musel WASHINGTON ještě dozvěděti se, že na kongresu mnozí tajně podrývají jeho po-

tavení. Toto potutelné zlehčování a spiknutí jmenuje se v historii: "Conway cabal." Ale národ byl tím tak pohoršen — že ti krtkové zalezli se do dír temnosti.

V listopadu r. 1777 kongres přijal "Články konfederace," ješto měly býti Ústavou, ale všecky obce (states— státy) měly přivoliti. Přivolily ale teprva r. 1781.

Ten samý r. 1777 kongres usnesl se o spůsob práporu Sjednocených Obcí. Ustanoveny byly ty pruhy a hvězdy a barvy — Kapitán Wickes nastřel ji na hlavní sloup plachetní a rejdil s ní prospěšně ve vodách britických.

ROK 1778.

105. Tento rok jest patrný obrat. Ve Francouzském národu již vřela úmyslnost svobody totiž sprostění násilí politického a církevního. Každý svobodomyslný dobře ví, jak mu jest, když kde černokněžníci vítězí neb ti, ješto škubou v těch si těch. Jak rozčilení museli býti ve celém světě ješto viděli zde ne jen úsilování a svobodu ale i o osvojení všestranně. Ve Francouzku již myslně roztrhali pouta, ale na skutek ještě čekali.

Amerikáni v sk íčenostech svých hleděli k Francouzům hned od počátku války vědouce jak nenávidí Brity; ale nedalo se jim dělat, aby zřejmě pomahali.

Po deklaraci ale, když se Amerikáni prohlásili za národ osvojený, kongres poslal Benjamina Franklin-a ku dvoru francouzskému. Bylť on filosof přívětivých spůsobů a zajímavé výmluvnosti, on s velkým prospěchem přičinil se o spásu vlasti.

Když byla došla zpráva o zajatí Burgoyne-e a vojska jeho, neváhala déle vláda francouzká. Dne 6. února 1778 král uznal Osvojenost Sjednocených Obcí a uzavřel smlouvu spojenství s nimi. Ale i Briti tušili, že se lístek obrátil. I poslali vyjednávatele sem, aby ve jménu vlády britické povolili jim všecko, oč žádali před válkou, ale jen ať ostanou

poddanými Velké Britanie. Kongres s pohoršením odmítnul takové nabídnutí. Po tomto zahájení důstojnosti národní došla teprva zpráva o smluveném spojenství Francií. Těšilo pak Amerikány i to účastenství Europy, odkudž ze všech národnosti dostavili se slavní statečníci pod hvězdnatý prápor Spojených Obcí; Lafayette, Kosciusko — Pulasky, baron Kalb, baron Steuben jsou nejznámější.

V dubnu tohoto r. 1778 vedl hrabě d' Estaing Francouzske lodstvo do Ameriky.

I hned britické lodě z Delaware plouly do N. Yorku, a Clinton vedl též tam vojsko z Philadelphie v měsíci červnu.

WASHINGTON táhl za vojskem britickým, stíhl je u Monmouth N. J., ale zrádou generála LEE nebylo ničeho získáno. Brada propustěn ze služby. CLINTON dorazil do N. Yorku. WASHINGTON ostal ve White Plains N. Y.

V červenci dosáhly lodě francouzké se 4000 m. Ameriku.

WASHINGTON radil, aby d' Estaing napadl lodstvo britické u Rhode Island. WASHINGTON též tam poslal voj pod generálem SULLIVAN-EM. Ale ukrutná bouře tak poškodila lodě francouzké, že musely v Bostonu přistáti pro opravu. Takto SULLIVAN musel též odtáhnout z Rhode Island.

Tento měsíc ti Tories spojivše se s divochy Indianskými přepadli blahou osadu Wyoming v Pennsylvanii vedeni ukrutníkem BUTLESEM. Osadníci byli porubáni, jejich stavení vypálena a ráj převrácen v zoufalou poušť. To samé utrpěla v listopadu osada Cherry Valley v N. Y.

ROK 1779.

106. Francouzské loďstvo (14 lodi) po opravě v Bostonu veslovalo do Západní Indie a to spůsobilo velkou změnu válčení. Britické lodě musely za nimi, a vojsko britické nemohouc spoleháti na lodní podporu, nemohlo mnoho působiti na severu. CLINTON tedy přeložil bojiště na jih.

Dne 29. prosince 1778 vzal vyslaný sbor britický Savannah, Pa.

Na počátku roku 1779 britický gen. PREVOST dobyl tvrz v Sunburg a táhl do Savanah, aby uvázal se ve velitelství válečné síly britické. Brzo po dobytí Georgie, general LINCOLN stal se velitelem Amerikánských vojů na jihu. Položil se v Jižní Karolině.

Briti očekávali, že na jihu připadnou k nim četná hejna těch potokůjců, Tories. V skutku mnoho těch odpadlíků od svobody sebralo se a ozbrojeni táhli, aby se vtělili ve sbory nepřátelské.

Ale v únoru r. 1779 Colonel PICKENS stíhl a potřel je u Cattle Creek.

V březnu poslal LINCOLN 2000 m. pod generálem ASH proti Britům v Georgii; ale byli na Brier Creek překvapení a poražení od gen. PREVOST-A. V dubnu LINCOLN táhl s 5000 obrany do Georgie. Na to Briti brali se proti Charleston-u. LINCOLN spěchal nazpátek k ochraně. Nepřítel odtáhl, LINCOLN za ním a učinil útok na něho a Stone-ferry, ale neprospěšný. Briti vrátili se do Savannah — a horko učinilo konec bojování v tomto letě.

Když toto dělo se na jihu, na severu bylo dosti šarvátek, plenění, honění, dobývání, strácení — malá vítězství a poražení — nic rozhodlého.

V září r. 1779 D' ESTAING$ objevil se za Západné Indie u Savannah. Loďstvo mělo 6000 francouzského vojska; tito měli společně dobývati Savannah s vojem, jemuž LINCOLN velel.

As měsíc činily se přípravy k tomu; pak stal se útok: ale byl mocně odražen. Francouzi a Amerikáni stratili as 1000 mužů; mezi nimi byl hrdinský hrabě PULASKI.

Na to odploulo loďstvo francouzské domu a LINCOLN odtáhl do Jižní Karoliny. Smutek zastínil mysle vlastimilův

Za tím jednatelé amerikánští v Paříži zřídili sbor vojenský a PAUL JONES, muž neobyčejné odvážlivosti a svěhlavnosti, byl mu dán za velitele.

V září 1779 JONES křižil u Skotska i setkal se s dvěma fregatama, jenž doprovázely lodě kupecké. JONES hnal na ně a po velice krvavé bitvě námořní dobyl obé.

Tento rok 1779 smutně se ukončil. Válečný prospěch byl a nebyl, a peněz též vždy valně ubývalo a důchody vysíchali. Kongres vydával papíry, ale jak to bývá, čím více jich vydáno, tím více klesá cena jejich. Vojáci otrháni trpěli nouzi všestrannou. Ale oni nebojovali za žold, vyhlídka na svobodu, osvojenost a blahobyt dodávala jim síly snášeti všecka trápení, nebo proti těm nadějným statkům, proti dobýti vyššího stupně vývoje, život a statek hmotný málo váží.

Ale bylo třeba hrdinského odhodlanosti vstoupiti dobrovolně v řady těch bojovníků, ješto nebyli v stavu rodinám svým poskytnout výživu; vždyť co dostal za šest měsíců, nepostačilo koupit chleba pro rodinu jen na jeden měsíc — ani plat plukovníkovi nepostačil koupit ovsa pro koně svého.

Slušno ještě připomenout dobýti tvrze Stony Point na západním břehu Hudsonu 40 mil na sever od N. Yorku. Bylo tam as 600 Britů na stráži. WASHINGTON poslal tam generála WAYNE s 1200 m.

Gen. WAYNE přiblížil se 15. července večer — as na dvě míle — vybídl dobrovolníky — ti šli před ostatními, přepadli tiše posádku — ta bránila se zoufale, ale Amerikáni porazili je; gen. WAYNE byl raněn, ale celá posádka i colonel JOHNSON byli zajati. Ztráta Britův byla velká, ale i Amerikánů padlo 160. Kongress vzdal díky WASHINGTONOVI, a zlatou medailli generálovi WAYNE. V květnu tohoto r. 1779 voj malý z tvrze Schuyler táhl proti Onondaga Indiánům a vypálil jejich vísky as 50 boud a velké zásoby, aniž by byl padl jeden muž; i zajali 34 osob.

Posláni byli též sbory proti Indiánům na hranicích Jižní Karoliny, a v okolí Pittsburg-ském v Pennsylvanii. Mnohou škodou byli ti zhoubci trestáni; osm vesnic a 500 akrů kukořice bylo zničeno.

"Šest národů" jmenovalo se jisté spojení Indianských kmenův a ti byli slíbili, že nepřidaji se ku žádné straně, ale vyjma Oneidas, počali všelijaké nesnáze činiti, plundrovali, pálili, vraždili, skalpovali. Není pochybnosti, že byli štváni od vyslanců britických. General SULLIVAN byl poslán proti nim. On dostíhl je v měsíci srpnu. Indiáni ohradili se způsobem britickým, a bránili se statečně déle než dvě hodiny. Pak ale byli vytlačeni, vsi a sady a zásoby zrušeny.

Zima byla toho roku ukrutná; a tak nedala zuřiti válce.

Ve vánocích Sir HENRY CLINTON větší část vojska svého v N. Yorku vedl na lodě a ploul na jih. Velel loďstvu Admiral ARBUTHNOT. Přistali u Savannah a učinili přípravy k útoku na Charleston.

ROK 1780.

108. V dubnu vrátil se LAFAYETTE z Francie s četnou vojenskou sílou a lodnickou, a povznesl mysl sklíčenou Amerikánů — ale přistáli teprva v červenci; kdežto za tím zde na severu udávaly se jen nerozhodující šarvátky.

Ale na jihu bylo jináče. Sir HENRY CLINTON přistal se 7—8000 m. v Savannah brzo na počátku roku. Ploul odtud, aby ztékl Charleston, jak bylo zmíněno. Dne 9. dubna přistálo na blízku loďstvo britické.

Amerikanský velitel LINCOLN musel se vzdáti s 5000 m. 12. máje 1780.

CLINTON hleděl nyní podmanit celou Jižní Karolinu a obnovit zde královské panování. On čítal na podporu těch mnohých jižných královodlařů, a věru zdálo se jednu dobu, že celá země již jest pokořena.

CLINTON jsa jist, že má již zde vyhráno, s velikou částí vojska ploul nazpátek do N. Yorku a Lord CORNWALLIS převzal velitelství.

Ale ta královskoslužebnost byla v J. Karolině jen na oko. Několik odvážlivých právosmělců jako FRANCIS MARION a THOMAS SUMTER sebrali bojovné občany a válčily létavě jsouce hned tu a hned tam, pokoušeli nepřítele na všech cestách, škodili nenadále a zvláště svým všudybylstvím drželi na uzdě ty Tory.

V červenci toho r. 1780 poslal těm jižním vlastimilům kongress ku pomoci generala GATES táhl s vojskem, s obrat nou Karolinskou as 5000 m. GATES táhl skrze Severní Karolinu do Jižní. CORNWALLIS kvapil z Charleston-u, aby potkal se s ním. Potkali se blíže Camden a 16. srpna stala se bitvanž znamená se to battle of Sanders-Creek. Amerikáni byli poraženi s velkou strátou.

Po této nehodě gen. GATES odstranil se do *Hillsborough* N. C. Briti ale ukrutnosti provozovali v S. C.

Ale osm vůdců těch létavých sborů sloučili své malé síly a odvážili se k útoku na mnohem větší voj Britův a Tories na královských horách "*King's Mountain,*" a porazili nepřítele, jenž stratil 1100 m. zabitých, raněných a zajatých; vlastenci ale pozbyli 20 mužů.

V prosinci povolán byl na místě gen. GATES v Hillsborough General *Nathanie Green,* jehož kladli mezi nejschopnější vůdce Amerikanské.

ROK 1781.

109. Na začátku měsíce ledna odeslal Green generala MORGAN-A s 1000 m. do Jižní Karoliny na západní stranu, aby strážil na Brity a je mýlil. Britický vůdce jezdců byl poslán proti němu. Dne 17. ledna Tarleton stihl MORANA blíže *Cowpens* — ale byl notně poražen. Amerikáni stratili 40 m. ale Briti 700 a celou artillerii.

CORNWALLIS rozhněván nad tou porážkou Tarleton-ovou vytáhl sám, aby pomstil to nad Morganem, jenž uhýbal k Virginii, aby pojistil zajaté a kořist. CORNWALLIS chtěl mu předskočit, aby nedostal se ku brodu řeky Catawba. Ale nepodařilo se mu. O dvě hodiny Morgan byl dříve u brodu — a byl na druhém břehu, když Briti dorazili. V noci pršelo silně, a nemožno bylo po 2 dni přebřednout.

Morgan spojil se s Greene, a tento převzal velitelství nad oběma sbory. CORNWALLIS kvapil za nimi, ale Greene velkou obratnosti dostal se přes *Dan river* do Virginie.

Tu CORNWALLIS obrátil se do Hillsborough. Greene ale brzo vrátil se do Severní Karoliny aby týral Brity. Zde Colonel LEE jemuž říkali: " Light Horse Harry" dal se do britického voje — čítajícího 350 m. a pobil a zajal všecky.

Greene brzo dostal posilu pokročil ku " *Guilford Court House*" a dne 15. března stalo se krvavé stražení. Obě strany měly rovné dost velké stráty — ale bez rozhodnutí.

CORNWALLIS táhl s hlavním vojem svým do *Willmingtonu* N. C. — ale brzo na severn: Virginii. Voj pozůstavený v Jižní Karoline vedl Lord BAWDEN. Greene napadl jej u *Hobkriks Hill* v dubnu. Vítězství klonilo se k Britům; ale Greene tak tuze a často týral jej, že odstranil se do *Eutaw Springs.*

Za tím MARION, SUMTER a LEE mnoho britických stráží pochytali.

V letě 1781 nepřítel byl svírán, až do Ninety-Six, Estaw Springs a Charleston. V květnu pokoušel se o dobytí Ninety-Six, ale nepodařilo se mu. Odtáhl od hor v Santee uhýbaje více parnu než nepříteli.

V září počal opět. Dne 8 učinili útok na Brity v *Eutaw Springs.* Nic nerozhodnuto — stráty na obojí straně rovné. To byla poslední půtka v Karolinách. Nepřítel nemoha v té otevřené zemi snésti to ustavičné týrání, harce, šermice těch

létavých sborů opírajících se o Greene, ustoupil do *Charlestonu.* Zde jej Amerikáni podrželi si jej na bedlivém zřeteli.

Zdá se, jakoby to válčení v Karolinách Amerikánům nebylo prospěšné bývalo — Greene sem tam tahal, loudal se, pokračoval, vrácel se, klepal a nedorazil — ale Greene dobře věděl, jakou cestou jíti ku konci. Výsledek dosvědčil, jak často se stává, že výšší duch mnohé činí, čemu nižší nerozumějí — a na konci ukáže se pravda.

Blíží se konec.

110. Vraťme se ku WASHINGTONOVI — Byla to nejsmutnější doba války, když on v tom Morristown v zimním ležení s vyzáblým a otrhaným vojskem ležel. V letě 1780 příbytí Admirala francouzského de TERNAY a hraběte de ROCHAMBER s 6000 muži, jež král francouzský poslal na přímluvu LAFAYETTE-OVU, zpřímila se náděje Amerikánů.

Francouzské loďstvo a vojsko odebralo se do *Newportu* na Rhode Island.

V září r. 1780 odkryty byly zrádné pletichy generala BENEDIKTA ARNOLDA hnusné paměti. R 1780 svěřil mu WASHINGTON velitelství má důležité tvrzi West Point ačkoliv stál ARNOLD dříve před vojenským soudem pro zpronevěření obecných peněz, WASHINGTON mu odpustil, a tak hada si posadil za ňadra. ARNOLD tu hned vyjednával s britickým velitelem v N. Yorku. On prodal se za 10000 liber sterlingů a generalství. CLINTON poslal pobočníka svého majora ANDRE k němu na loďi po Hudsonu. Loď pak musela nazpátek dříve než ANDRE se vrátil; ANDRE musel po zemi se vracet, byl zadržen od třech strážníků, poslali ho na nejbližší strážnici. Velitel zde neprozřetelně dovolil mu psáti ARNOLDOVI. Ten hned prchl do N. Yorku ku gen. CLINTOVI kupci svému. ANDRE dal se poznati, co britický důstojník — ale ti tři strážníci opovrhli jeho úplatou — a soud vojenský odsoudil jej k smrti špehouna jednohlasně. Voják ze smrti si nesmí mno-

ho dělat — ale šibenice se ANDRE zhrozil. Obrátil se prozebně na WASHINGTONA, ten chtěl se smilovat a dáti jen ho zastřelit, ale soud vojenský nepřisvědčil. ANDRE umřel na šibenici — zrádce ARNOLD shrábl cenu svou.

Zima 1780 — 81 rozmnožila trápení bojovníků v Morrisown-u, že již část — as 1300 m. odešli chtíce do Philadelphie na kongresu žádat úlevu. Ale vešla jim od kongresu deputace na proti — slíbena pomoc a slib byl splněn. Vrátili se k povinnosti své trpké. Velký kupec ve Philadelphii ROBERT MORRIS přičinil se uleviti nesnáze, co finanční jednatel vlády.

V lednu 1781 poslal CLINTON zrádce ARNOLDA s 1600 m. do Virginie. On doraziv do Richmondu, kde jsi dopustil mnohých plenů a krutosti. Po tom uhradil se v Portsmouth, kde dostal posilu 2000 m.

Proti němu poslal do Virginie WASHINGTON LAFAYETTE-A s 1200 m. Ale ten se svou hrstkou hrdinů nemohl počíti jiného, než strážiti nepřítele.

V červnu 1781 CORNWALLIS dostal poselství od CLINTONA, aby zjednal si prospěšné stanoviště na břehu mořském ve Virginii. CORNWALLIS zvolil si Yorktown na jižní straně řeky York. Zde ohradil se pevně.

Bezpochyby se to stalo proto, že WASHINGTON tak jednal, jako by chtěl zříditi útok na N. York; a proto chtěl CLINTON míti CVRNWALLIS A po ruce.

V září po dobrých přípravách, WASHINGTON náhle povstal a přirychleným pochodem kvapil ku Yorktownu —

WASHINGTON dorazil k Yorktown dne 28. září 1781.

111. Francouzské loďstvo dříve v ploulo v Chesapeake a zavřelo James a York řeky. Tím se předchází vyklouznouti po vodě a WASHINGTON založil cestu útěku po zemi. Britické vojsko v Yorktownu čítalo as 8000 m. WASHINGTON měl 16000. Počalo pravidelné obléhání. Sto kusů bouralo hřímavě valy.

Za čas obléhání stratili Briti více než 500 m. CORNWALLIS vytrval 3 týdně. Vida, nelze mu vyváznouti, nabídl kapitolaci, totiž smlouvu o vzdání.

Dne 19. října 1781.

Poddal se britický velitel CORNWALLIS s vojskem čítajícím něco nad 7000 m.

Snadno uhodnouti jakými city a ukázalosti jejich byla slyšána tato věst po celé Americe, po celé Britanii, po Francii a po celé Evropě. Každé srdce šlechetného smýšlení a každá hlava pravdomilá a právosmělá jásala, a každý modlář despotické svrchovanosti mrzel se, pošklebovaI se a těšil se, že to nebude míti dlouhého trvání.

Válka nebyla také ještě ukončena — jen hřmotný ruch její ustal — střelba utichla ale péro musí ukončit.

V britickém parlamentě již podávány byly návrhy o ukončení války.

111. Na jaře 1782 vláda britická nabídla vyjednávati s Amerikány.

První krok k míru byl, že vláda britická povolala generála Guy Carletona ku velitelství vojenské síly v Americe s doložením, aby vyrovnal rozepře těchto dvou zemí. Carleton přičinil se vyjednávati písemně s Congresem, ale zástupci odmítli *pro sebe* toto nabídnutí nechtíce ničeho vyjednávati bez svých francouzských spojenců.

Ku konci r. 1782 dvůr francouzský radil, aby Velká Britanie poslala dva jednatelé a Spojené Obce 4 jednatelé do Paříže. Stalo se.

Z britické strany byli pp. FITZBERBERT a OSWALD. Z amerikanské: JOHN ADAMS, BENJAMIN FRANKLIN, JOHN JEY a HENRY LAURENS.

Dne 30. list. byli sestavení prozatímní článkové míru.

112. R. 1783 dne 20. ledna. Jednatele shodli se, že všecko nepřítelství mezi těma dvěma zemy má přestati.

Věst o tom došla do Spojenych Států 24. března.

Dne 19. dubna, právě 8 let po bitvě u Lexingtonu, WASHINGTON vydal *Prohlášení Pokoje.*

Dne 3. září uzavřena byla smlouva o pokoji a podepsána v Paříži.

Velká Britanie uznala Osvojenost Spojených Obcí.

Toto uznaní bylo se již stalo od mnohých zemí v Europě.

5. února učinilo tak Švédsko.

25. ún. Dánsko.

24. ún. Spanie.

V čeruenci Rusko.

Smlouvy přátelské vzájemnosti byly uzavřeny mezi Spoj. Obcemi a rozličnými národy.

Vojsko Sp. Obcí drženo bylo po hromadě až do 3 dne listopadu.

Tento den po slušné přípravě bylo náležitě rozpustěno.

WASHINGTON srdečnou řečí loučil se nejdříve se svými sprostými bojovníky a pak s důstojníky. Každému zvlášt podávaje ruku. Toto loučení stalo se v N. Yorku.

Dne 23. prosince WASHINGTON přišel do směnovny kongresu v Annapolis a složil úřad svůj krátkou dojímavou řečí.

Kongres vyvolil mu prostřednictvím presidenta generála MIFLINA díky obecne za jeho služby a svou důvěru v jeho vlastimilou moudrost. WASHINGTON pak kvapil z Annapolis ku své rodině na svou farmu v Mount Vernon —

Kyž by aspoň každý uměl považiti tuto Dobu vývoje Člověka když založena jest Unie severo amerických obcí!